

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი

მოქალაქის გზამკვლევი

2022 წელი, დეკემბერი

სარჩევი

შესავალი	3
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი - სოციალურ-ეკონომიკური მიმოხილვა	4
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა.....	6
საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტები	11
საბიუჯეტო პროცესი თვითმმართველობაში	13
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი	15
ბიუჯეტის შემოსულობები.....	15
ნაშთის ცვლილება	18
ბიუჯეტის გადასახდელები პროგრამების და პრიორიტეტების მიხედვით	19
მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები	22
ინფრასტრუქტურის განვითარება	23
დასუფთავება და გარემოს დაცვა.....	28
განათლება	31
კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები.....	33
მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	40
ბიუჯეტის გადასახდელები საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით	46

შესავალი

ბიუჯეტის გზამკვლევის შემუშავება ეხმარება მოქალაქეს მარტივ, მისთვის გასაგებ ენაზე მიიღოს ინფორმაცია ამა თუ იმ მუნიციპალიტეტში წლის განმავლობაში დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული, სოციალური, საგანმანათლებლო და სხვა სახის პროექტებისა და ღონისძიებების შესახებ. გზამკვლევაში მოცემული ინფორმაცია წარმოადგენს თვითმმართველობის აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ დაგეგმილი ღონისძიებების მოკლე აღწერას, წარმოაჩენს მათ მიზნობრიობას, დაგეგმილ აქტივობებს სძენს მეტ ტრანსფარენტულობას და საჯაროობას.

ბიუჯეტის გზამკვლევი მოიცავს ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის მოკლე აღწერას. უნდა აღინიშნოს, რომ კანონმდებლობის შესაბამისად ბიუჯეტის პროექტის წარმოდგენილი ვარიანტი მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ საკრებულოში წარდგენილი იყო 15 ნოემბრამდე პერიოდში, რომელიც საკრებულოს მიერ დაუბრუნდა მერიას. ბიუჯეტის პროექტის განახლებული ვარიანტი წარედგინა საკრებულოს 10 დეკემბრისთვის. წარმოდგენილი გზამკვლევი სწორედ ბიუჯეტის პროექტის ამ ვარიანტს ასახავს. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ბიუჯეტის პროექტის წარმოდგენილი ვარიანტი არ ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილ კაპიტალურ ტრანსფერს, რომელიც ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის მნიშვნელოვანი შემოსავალია და მის ფორმირებაში დიდ როლს თამაშობს. კაპიტალური ტრანსფერი ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში აისახება მას შემდეგ რაც საქართველოს მთავრობა მიიღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას.

წარმოდგენილი ინფორმაცია არ შემოიფარგლება მხოლოდ ერთი კონკრეტული წლის მონაცემებით. მასში 2023 წლის საბიუჯეტო მონაცემები შედარებულია გასული 2 წლის ანალოგიურ მაჩვენებლებს.

ბიუჯეტის გზამკვლევაში ასევე მოცემულია ინფორმაცია საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ, საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელ ნორმატიულ აქტებზე და თვითმმართველობების საბიუჯეტო პროცესზე.

გზამკვლევაში მოყვანილი 2022 წლის ბიუჯეტის მაჩვენებლები ასახავს 2022 წლის 11 თვის მდგომარეობით არსებულ სურათს. წარმოდგენილი ციფრები ეფუძნება ფინანსთა სამინისტროს eTreasury სისტემაში 2022 წლის 1 დეკემბერს მდგომარეობით არსებულ მონაცემებს. 2022 წლის გეგმიური მაჩვენებლები შესაძლებელია რიგ შემთხვევებში არ ემთხვეოდეს საკრებულოს მიერ დატკიცებული ბიუჯეტის მონაცემებს და განსხვავების მიზეზი შესაძლებელია იყოს სახელმწიფო ფონდებიდან გამოყოფილი თანხები, რომელთა ასახვა ჯერ არ მომხდარა ბიუჯეტში ან 5%-იანი გადანაწილებით დაზუსტებული ასიგნებები.

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი - სოციალურ-ეკონომიკური მიმოხილვა

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტი — ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეული სამხრეთ საქართველოში, სამცხე-ჯავახეთის მხარეში. ადმინისტრაციული ცენტრი — ქ. ახალქალაქი.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორია 1917 წლამდე ტფილისის გუბერნიის ახალქალაქის მაზრაში შედიოდა, 1921-30 წლებში — აღმოსავლეთ

საქართველოს ახალქალაქის მაზრაში, 1930 წლიდან ცალკე რაიონია. სამხრეთი საზღვარი ემთხვევა საქართველო-თურქეთის სახელმწიფო საზღვარს.

მუნიციპალიტეტი მდებარეობს ჯავახეთის ვულკანურ ზეგანზე, რომლის სიმაღლე 1500-დან 3300 მ-მდე მერყეობს. პლატოს ზედაპირი ტალღობრივი ვაკეა, რომლის აღმოსავლეთ ნაწილში აღმართულია სამსრის ქედი (უმაღლესი მწვერვალი მთა დიდი აბული — 3301 მ). ტერიტორია — 1235 კვ.კმ., მათ შორის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებს უკავია 990 კვ.კმ. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მიედინება მდინარეები ფარავანი, ჭობარეთი, ბარალეთისწყალი. ტბებიდან აღსანიშნავია კარწახის ტბა, ვაჩიანის ტბა, მრუდე ტბა.

მუნიციპალიტეტში მოიპოვება სასარგებლო წიაღისეული: ვულკანური წიდა (სოფელი ზაკვი), პემზა (სოფლები სულდა და ოკამი) და პერლიტი (სოფელი სულდა).

მუნიციპალიტეტში 65 დასახლებული პუნქტია: 1 ქალაქი, 64 სოფელი. ადგილობრივი თვითმმართველობის უმაღლესი ორგანოა საკრებულო. მმართველობის ტერიტორიული ერთეულებია:

- 1 ქალაქი — ახალქალაქი
- 22 თემი — ქ. ახალქალაქი, აზავრეთი, ალასტანი, არაგვა, ბარალეთი, გოგაშენი, ვაჩიანი, ზაკვი, კარტიკამი, დილისკა, კარწახი, კოთელია, კოჩიო, კუმურდო, ოკამი, პტენა, სულდა, ტურცხ, ხავეთი, ხანდო, ხოსპიო, ჩუნჩხა.
- 64 სოფელი — აზავრეთი, ბურნაშეთი, ლადოლარი, ლომატურცხი, ალასტანი, ვარევანი, კოკიო, არაგვა, მაჯადია, კორხი, თოთხამი, ორჯა, ბარალეთი, იხტილა, მერენია, დიდი სამსარი, პატარა სამსარი, ვაჩიანი, მურჯახეთი, ჩამძვრალა, გოგაშენი, აფნია, კუმურდო, კიროვაკანი, დილისკა, ზაკვი, ბალხო, ბულაშენი, გომანი, ოლავერდი, ტრკნა, კარწახი, ფილიპოვკა, კარტიკამი, კულიკამი, ხულგუმო, აბული, ბუზავეთი, თახჩა, კოთელია, კოჩიო, ბეჟანო, ალათუმანი, აგანა, მოდეგამი, სირკვა, ოკამი, ქარცეფი, აზმანა, პტენა,

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის მიხედვით საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა არის „საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლების ფუნქციების შესასრულებლად, ფულადი სახსრების მობილიზებისა და გამოყენების მიზნით, სამართლებრივი აქტებით რეგულირებული საბიუჯეტო ურთიერთობათა ერთობლიობა“.

ტერმინი „ბიუჯეტი“ („Budget“) ინგლისური სიტყვაა და ტომარას ნიშნავს. დღევანდელი მნიშვნელობით ამ ტერმინის გამოყენება ისტორიულ წყაროებში პირველად გვხვდება ინგლისის თემთა პალატაში. როდესაც მთავრობა თემთა პალატას ფულს სთხოვდა, ხაზინის კანცლერი ხსნიდა პორტფელს (ტომარას), სადაც სახელმწიფო შემოსავლების და ხარჯების ხარჯთაღრიცხვის კანონპროექტი იყო. ამას უწოდებდნენ ბიუჯეტის გახსნას.

დღეს საქართველოში ბიუჯეტი წარმოდგენს შესაბამისი დონის ხელისუფლების ორგანოების მიერ საკუთარი უფლებებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღებ და გასაცემ ფულადი სახსრების ერთობლიობას, მათი შეგროვებისა და გადახდის გეგმას. ამ სახით პროგნოზი კეთდება მომდევნო 4 წელზე, ხოლო მმართველობის შესაბამისი ორგანოს მიერ ბიუჯეტი მტკიცდება და აღსრულებას ექვემდებარება მომდევნო 1 წლისათვის.

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა აერთიანებს სხვადასხვა დონის ბიუჯეტებს. დღეს მოქმედი კანონმდებლობითა და საბიუჯეტო მოწყობის მიხედვით საქართველოში არსებობს ბიუჯეტის სამი დონე: საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკების რესპუბლიკური და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტები. ბიუჯეტები მტკიცდება ასევე, შესაბამისი დონის ხელისუფლებების მიერ.

საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური და ადგილობრივი ბიუჯეტების ყველა შემოსულობის და გადასახდელის აღირიცხვა-ანგარიშგება ხორციელდება სახელმწიფო ხაზინის სისტემის მეშვეობით.

გარდა ამისა არსებობს და ფინანსური ანგარიშგეგმვისათვის გამოიყენება ბიუჯეტები, რომლებიც არ ექვემდებარება დამტკიცებას. ესეთი ბიუჯეტი წარმოადგენს, ზემოთ მოყვანილი, შესაბამისი დონის ხელისუფლების მიერ დამტკიცებული ბიუჯეტების კონსოლიდირებულ ვერსიებს. ესენია: საქართველოს ნაერთი ბიუჯეტი, სახელმწიფოს ერთიანი ბიუჯეტი, ცენტრალური ბიუჯეტი, ავტონომიური რესპუბლიკების ნაერთი ბიუჯეტი, ერთიანი ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტი, ავტონომიური რესპუბლიკის ერთიანი რესპუბლიკური ბიუჯეტი და ერთიანი მუნიციპალური ბიუჯეტი. მიუხედავად იმისა, რომ ჩამოთვლილი ბიუჯეტები არ მტკიცდება, მისი შედგენა მნიშვნელოვანია ქვეყნის ფინანსური, საბიუჯეტო ანგარიშგეგმვისათვის. ბიუჯეტების ამ სახით კონსოლიდაციის გარეშე არ იქნება სრულყოფილი თვითმმართველობის, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მთლიანად ქვეყნის დონეზე საბიუჯეტო სისტემის ანალიზი და ანგარიშგება.

როგორც ავლინებთ რიგი ბიუჯეტები არ ექვემდებარება დამტკიცებას და ეს ბიუჯეტები წარმოადგენს დამტკიცებული ბიუჯეტების კონსოლიდირებულ ვერსიებს. დამტკიცებას ექვემდებარება შემდეგი ბიუჯეტები:

- სახელმწიფო ბიუჯეტი - მტკიცდება საქართველოს პარლამენტის მიერ;
- ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტი - მტკიცდება ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს მიერ;
- ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი - მტკიცდება ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს, საკრებულოს მიერ.
- სსიპ-ების და ააიპ-ების ბიუჯეტები - მტკიცდება კანონმდებლობით დადგენილი წესით (რიგ შემთხვევებში ხელმძღვანელის მიერ, რიგ შემთხვევაში მაკონტროლებლის ან მაკონტროლებლის თანხმობით და ა.შ.).

ჩვენ ყურადღებას გავამახვილებთ ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტზე. კერძოდ იმ საკითხებზე, თუ რას წარმოადგენს თვითმმართველობის ბიუჯეტი, რა როლი უჭირავს მას ქვეყნის საბიუჯეტო სისტემაში, რა სახის კავშირი და დამოკიდებულება აქვს თვითმმართველობების ბიუჯეტებს სხვა დონის ბიუჯეტებთან.

თვითმმართველი ერთეული არის მუნიციპალიტეტი, რომელსაც აქვს საკუთარი ადმინისტრაციული საზღვრები. ხოლო, ადგილობრივი თვითმმართველობა არის შესაბამის მუნიციპალიტეტში მცხოვრები მოქალაქეთა უფლება, მათ მიერ არჩეული თვითმმართველობის ორგანოების მეშვეობით გადაწყვიტონ ადგილობრივი მნიშვნელობის საკითხები. სწორედ თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტი წარმოადგენს ამ საკითხების გადაწყვეტის ძირითად და მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს.

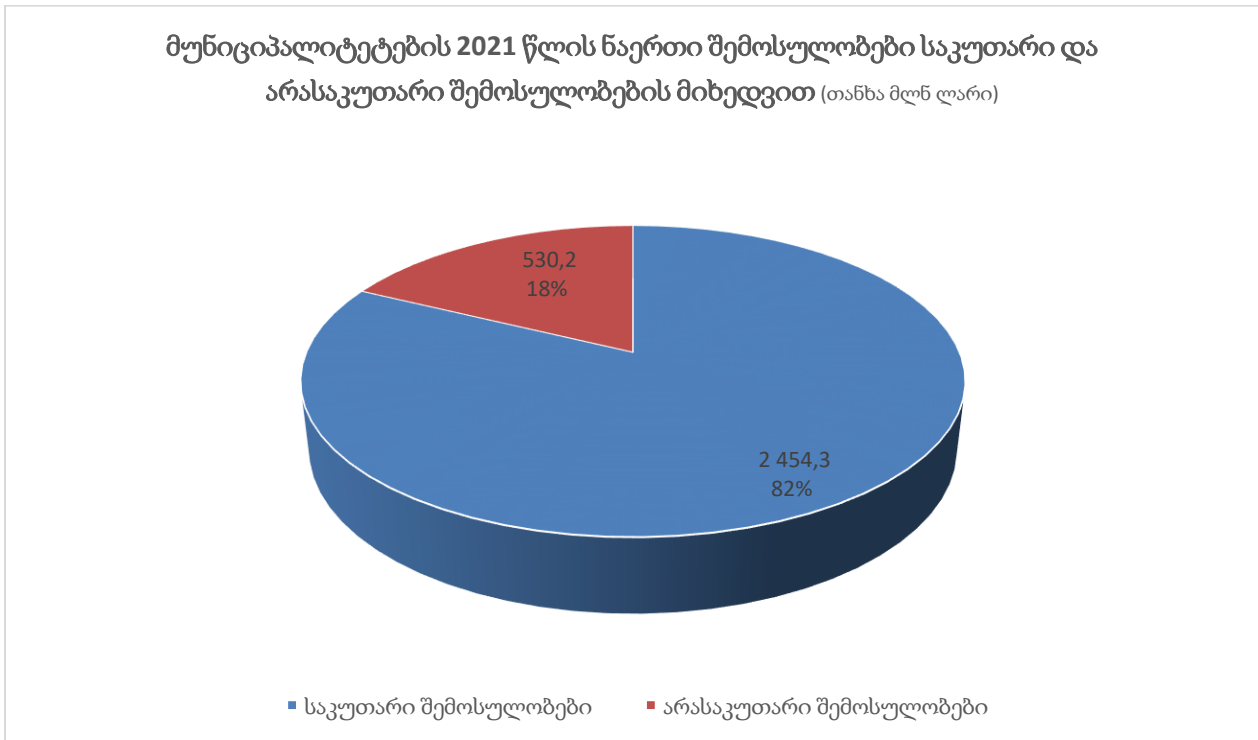
მუნიციპალიტეტს გააჩნია საკუთარი და დელეგირებული უფლებამოსილებები. საკუთარი უფლებამოსილება არის ის უფლებამოსილება, რომელსაც მუნიციპალიტეტი ახორციელებს დამოუკიდებლად, საკუთარი პასუხისმგებლობით. ხოლო, დელეგირებული

უფლებამოსილება - სახელმწიფო ან/და ავტონომიური რესპუბლიკის უფლებამოსილება, რომელიც შესაბამისი მატერიალური და ფინანსური უზრუნველყოფით გადაეცემა ადგილობრივ თვითმმართველობას. მუნიციპალიტეტის საკუთარი უფლებამოსილებების ჩამონათვალს განსაზღვრავს საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“.

ადგილობრივი ბიუჯეტის ფორმირების წყაროს წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის საკუთარი შემოსულობები და სხვა ბიუჯეტიდან მიღებული არასაკუთარი შემოსულობები. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის არასაკუთარ შემოსულობებს მიეკუთვნება ბიუჯეტის მიერ მიღებული სესხი და გრანტი, აგრეთვე სპეციალური, კაპიტალური და მიზნობრივი ტრანსფერები. ბიუჯეტის ყველა სხვა შემოსულობა წარმოადგენს თვითმმართველობის ბიუჯეტის საკუთარ შემოსულობას, რომელთა გამოყენებაც მუნიციპალიტეტს შეუძლია დამოუკიდებლად, საკუთარი გადაწყვეტილების შესაბამისად. სწორედ საკუთარი შემოსულობები და მათი დამოუკიდებლად განკარგვის შესაძლებლობა უზრუნველყოფს მუნიციპალური ბიუჯეტის დამოუკიდებლობას.

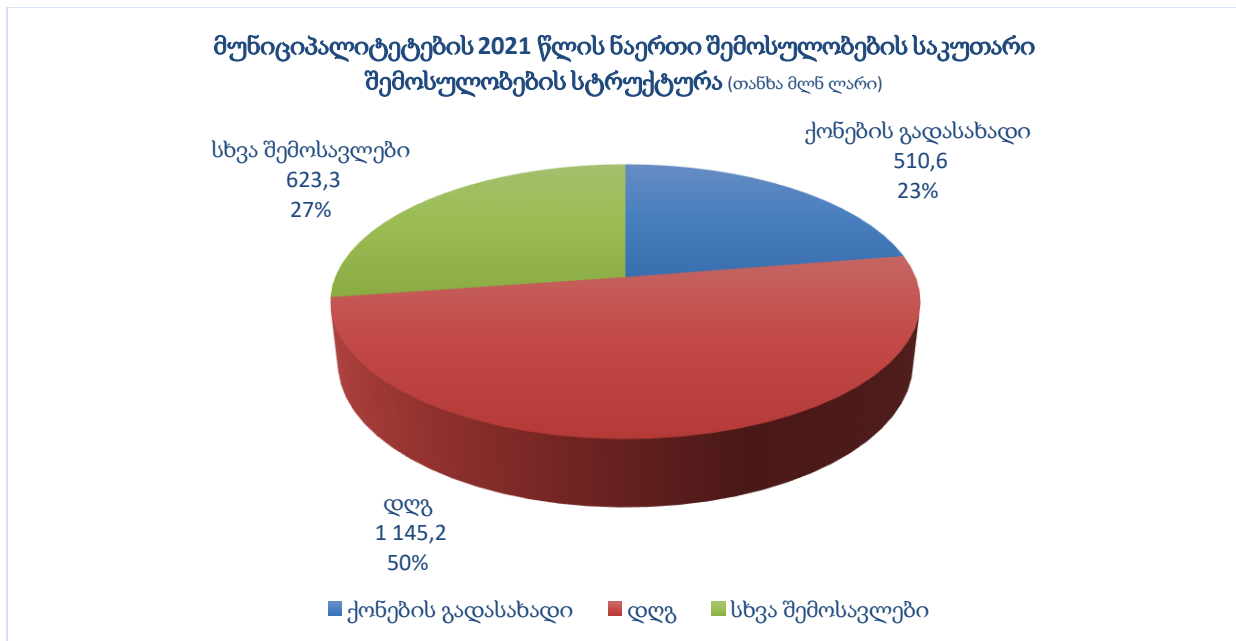
თუ ვნახავთ გასული წლების მუნიციპალიტეტების შემოსულობების ნაერთ მაჩვენებლებს გამოჩნდება, რომ მუნიციპალური ბიუჯეტის ძირითადი შემოსავლები სწორედ მისი საკუთარი შემოსულობებია. მაგალითისთვის, 2021 წლისათვის მუნიციპალიტეტების ნაერთ შემოსულობებში საკუთარი შემოსულობების ფაქტიური მაჩვენებელი 82% იყო (გრაფიკი #2).

გრაფიკი #2

გრაფიკ #3-ში მოცემულია საკუთარი შემოსავლების სტრუქტურა 2021 წლის ფაქტიური შემოსავლების მიხედვით. გრაფიკში მოცემული სხვა შემოსავლების მონაცემი აერთიანებს შემოსავლების საბიუჯეტო კლასიფიკაციის როგორც სხვა შემოსავლებიდან, ასევე, არაფინანსური (კაპიტალური შემოსავლები) და ფინანსური (ძირითადად ნაშთის გამოყენება) აქტივებიდან მუნიციპალურ ბიუჯეტებში მობილიზებულ თანხებს.

გრაფიკი #3

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს საბიუჯეტო სისტემაში 2019 წლის 1 იანვრიდან განხორციელდა მნიშვნელოვანი ცვლილება, რომელმაც დიდი გავლენა იქონია მუნიციპალიტეტის შემოსავლების როგორც ფორმირებაზედ ასევე მის სტრუქტურაზე. კერძოდ:

დეცენტრალიზაციის სტრატეგიის ფარგლებში განხორციელდა ცვლილებები საბიუჯეტო კოდექსსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსში, რომლის მიხედვითაც შეიცვალა მუნიციპალიტეტების დაფინანსების სისტემა, კერძოდ, მუნიციპალიტეტების აღარ მიეცემათ გათანაბრებითი ტრანსფერი, ასევე საშემოსავლო გადასახადის სხვადასხვა სახეებიდან მიღებული შემოსავლები მთლიანად მიიმართება სახელმწიფო ბიუჯეტში, მათ ნაცვლად მუნიციპალიტეტების დასაფინანსებლად მიიმართება დღგ-ს სახით მიღებული შემოსავლების 19,0%.

როგორც მონაცემებიდან ჩანს მუნიციპალიტეტის შემოსულობებში მნიშვნელოვანი ადგილო უჭირავს დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან მიღებულ შემოსავლებს (52%), რომელმაც როგორც ზემოთ ავლინებთ, 2019 წელს განხორციელებული რეფორმის შედეგად, ჩაანაცვლა გათანაბრებითი ტრანსფერი და საშემოსავლო გადასახადი. უნდა აღინიშნოს, რომ გათანაბრებით ტრანსფერთან შედარებით დღ-მ მნიშვნელოვნად გაზარდა მუნიციპალიტეტების შემოსავლები.

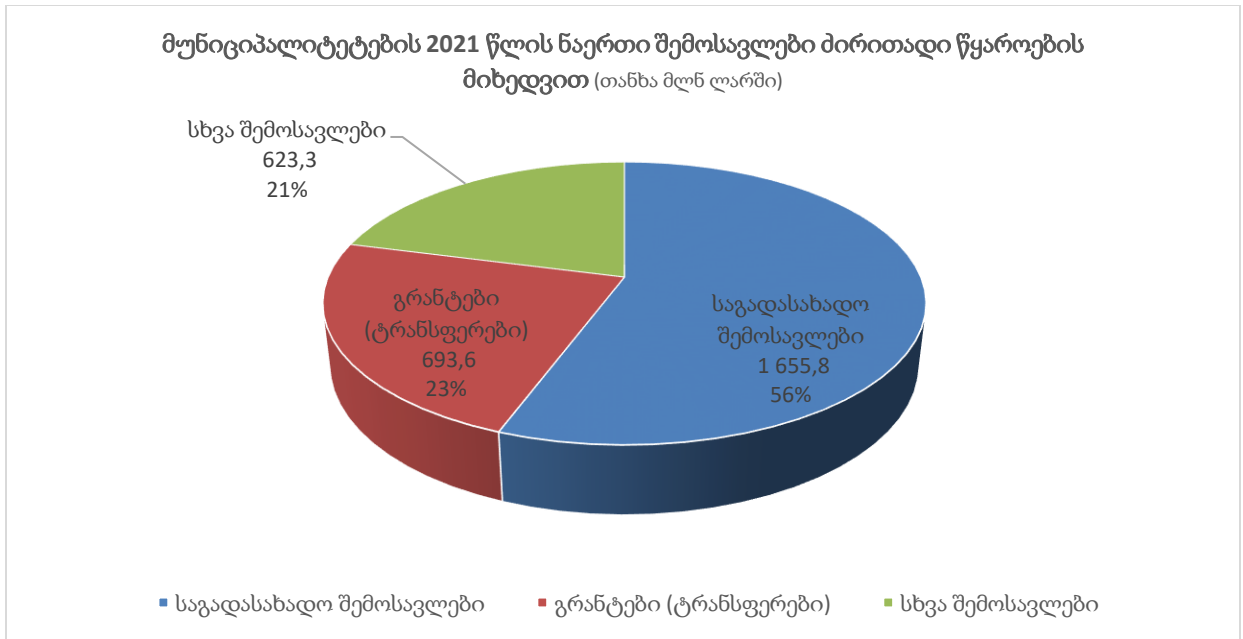
მარტივად აღსაქმელად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ერთეულების ბიუჯეტის შემოსავლის წყაროები ჩვენ პირობითად შეგვიძლია დავყოთ 3 ნაწილად:

საგადასახადო შემოსავლები - შემოსავლის ეს წყარო მოიცავს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული ქონების გადასახადის 100%-ს და დამატებითი ღირებულების გადასახადის ნაწილს, რომლიც გამოთვლაც ხდება სპეციალური ფორმულით სადაც მონაწილეობს მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა სტატისტიკური მაჩვენებლები; შემოსავლის ეს წყარო მუნიციპალიტეტის საკუთარ შემოსავლებს მიეკუთვნება.

გრანტები (ტრანსფერები) - საერთაშორისო ორგანიზაციები და მთავრობების მიერ გამოყოფილ გრანტები. ასევე, სხვა დონის ბიუჯეტიდან გამოყოფილ ტრანსფერები. მათ შორის, მიზნობრივი, სპეციალური და კაპიტალ ტრანსფერები (2019 წლიდან აღარ არსებობს გათანაბრებითი სტრანსფერი). შემოსავლის ამ წყაროდან მისაღები თანხებიდან მუნიციპალიტეტის არასაკუთარ შემოსავლებს მიეკუთვნება.

სხვა დანარჩენი შემოსავლები - შემოსავლის ამ წყაროში გავაერთიანეთ ბიუჯეტის სხვა შემოსავლებს მიკუთვნებული შემოსავლები (მაგ. მოსაკრებლები, ჯარიმები, დივიდენდები, ლიცენზიები და ა.შ.), კაპიტალური შემოსავლები (შემოსავლები პრივატიზაციიდან), ფინანსური აქტივების (ნათშის გამოყენება, სესხის დაბრუნება) და ვალდებულებების (საგარეო ან საშინაო სესხის აღება) ცვლილებით მიღებული შემოსავლები. ჩამოთვლილი შემოსავლებიდან მისაღები თანხებიდან მუნიციპალიტეტის საკუთარ შემოსულობებს მიეკუთვნება საბიუჯეტო კლასიფიკაციით კლასიფიცირებული სხვა შემოსავლები, კაპიტალური შემოსავლები და ფინანსური აქტივების ცვლილებიდან (ძირითად შემთხვევებში ნაშთი) მისაღები თანხები. შემოსავლების ზემოაღნიშნული კლასიფიცირების მიხედვით გრაფიკ #4-ზე მოცემულია 2021 წელს, ჯამურად მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებში ჩარიცხული თანხები და მათი პრიპორცია.

გრაფიკი #4

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტები

საქართველოში დღეს მოქმედი საბიუჯეტო სისტემა რეგულირდება სხვადასხვა საკანონმდებლო ნორმატიული აქტით. სახელმწიფო ბიუჯეტის მიღებისთანა დაკავშირებული დებულებები ასევე გაწერია საქართველოს კონსტიტუციის მე-6 თავში. საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობების კოდექსი“-ს მე-5 კარი მთლიანად შედგება მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტისა და ეკონომიკური საფუძვლების დებულებებისაგან. ასევე, ამავე ორგანული კანონის გარდამავალი დებულებები არეგულირებს მუნიციპალიტეტის ფინანსებთან დაკავშირებულ რიგ საკითხებს.

ქვეყანაში საბიუჯეტო მოწყობის ძირითად და საკვანძო საკითხები მოწესრიგებულია საქართველოს კანონით „საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი“-თ. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი მიღებული იქნა 2009 წელს და ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 იანვრიდან. საბიუჯეტო კოდექსმა ბევრ სხვა სიახლესთან ერთად გააერთიანა სხვადასხვა დონის ბიუჯეტების მარეგულირებელი საკანონმდებლო აქტები, რომლებიც მანამდე რამოდენიმე კანონით იყო დარეგულირებული. შედეგად საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის ამოქმედებისთანავე, სხვა კანონებთან ერთად, გაუქმდა „საქართველოს საბიუჯეტო სისტემის შესახებ“, „შემოსულობების ბიუჯეტებს შორის განაწილების შესახებ“ და „ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონები.

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი შედგება ექვსი კარისაგან. მათ შორის, პირველი, მეორე და მეექვსე კარი საერთოა ბიუჯეტებისთვის და შესაბამისად, ადგენს ნორმებს ყველა დონის ბიუჯეტისთვის. კოდექსის მე-3 კარით დარეგულირებულია სახელმწიფო ბიუჯეტთან

დაკავშირებული საკითხები, მე-4 კარი ადგენს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საბიუჯეტო წესებსა და პროცედურებს, ხოლო მე-5 კარში მოცემულია ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტთან დაკავშირებული საკითხები.

გარდა აღნიშნული საკანონმდებლო აქტებისა ქვეყნის საბიუჯეტო სისტემის შემადგენელი საკანონმდებლო აქტებია „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი, „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“, „სახელმწიფო აუდიტის შესახებ“, „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“, „ბურალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის შესახებ“, „ყოველწლიური სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონები და სხვა.

ქვეყანაში საბიუჯეტო სისტემას, გარდა ზემოაღნიშნული საკანონმდებლო აქტებისა, ასევე არეგულირებს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები, ამ აქტებით დამტკიცებული მეთოდოლოგიები. ასევე, საბიუჯეტო პროცესის მიმდინარეობისას ყოველწლიურად გამოიცემა კანონქვემდებარე ინდივიდუალური აქტები, რომლებიც გამომდინარეობს შესაბამისი ნორმატიული აქტებიდან.

საბიუჯეტო სისტემის მარეგულირებელი კანონქვემდებარე აქტებიდან უნდა გამოიყოს საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებები „საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის დამტკიცების თაობაზე“ და „პროგრამული ბიუჯეტი შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“. ეს ორი ბრძანება არეგულირებს როგორც სახელმწიფო დონეზე საბიუჯეტო მოწყობის საკითხებს, ასევე, ავტონომიური და ადგილობრივი ბიუჯეტების შედგენისა და აღსრულების წესებსა და პროცედურებს.

„საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით კლასიფიცირდება ბიუჯეტში მისაღები და ბიუჯეტიდან გასაცემი ფულადი ნაკადები. დამტკიცებული კლასიფიკაცია ეფუძნება და შესაბამისია საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ დაწესებულ საერთაშორისო სტანდარტებთან. იგი ერთიანია საქართველოს ყველა დონის ბიუჯეტისათვის. კლასიფიკაციით განსაზღვრულია თუ როგორი ფორმა უნდა ჰქონდეს ბიუჯეტის ბალანსს, მოცემულია დეტალური მეთოდური მითითებები ბიუჯეტის შემოსულობების და გადასახდელების სწორი აღრიცხვა-ანგარიშგებისთვის.

ბიუჯეტის პროგრამული ფორმატით შემუშავება ადგილობრივი თვითმმართველობებისათვის სავალდებულო გახდა 2013 წლიდან. სწორედ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანება „პროგრამული ბიუჯეტი შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“ ადგენს იმ წესებსა და ფორმას, თუ რა პერიოდში და რა სტრუქტურით უნდა განხორციელდეს წლიური ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, დამტკიცება, აღსრულება და ანგარიშგება. მეთოდოლოგია ადგენს როგორც ზოგად დებულებებს, რომლებიც საერთოა ყველა დონის ბიუჯეტისათვის, ასევე ცალ-ცალკე, თითოეული დონის ბიუჯეტისათვის, განსაზღვრავს ბიუჯეტის და მისი პროგრამების შედგენის დეტალურ ფორმატებს.

2018 წელს განახლდა მეთოდოლოგიის ის ნაწილი, რომელიც არეგულირებს ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების საბიუჯეტო საკითხებს. ჩვენს შემთხვევაში საგულისხმოა სიახლეები რომლებიც დაადგინა განახლებულმა მეთოდოლოგიამ და რომლებიც მუნიციპალიტეტებისათვის სავალდებულო გახდება 2020 წლის ბიუჯეტის მომზადების პროცესიდან.

საბიუჯეტო პროცესი თვითმმართველობაში

თვითმმართველობების ბიუჯეტის პროექტის მომზადების, საკანონმდებლო ორგანოსათვის წარდგენის და დამტკიცების პროცედურები რეგულირდება საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის XII თავით. ბიუჯეტის პროექტის მომზადების პროცესს კოორდინაციას უწევს მუნიციპალიტეტის საფინანსო ორგანო, რომელიც ამ პროცესში ხელმძღვანელობს მოქმედი კანონმდებლობითა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ გამოცემული შესაბამისი მეთოდური მითითებებით. მუნიციპალური ბიუჯეტის მომზადების, შედგენის, დამტკიცებისა და ანგარიშგების პროცესის მოკლე აღწერა მოცემულია გრაფიკ #5-ზე.

გრაფიკი #5

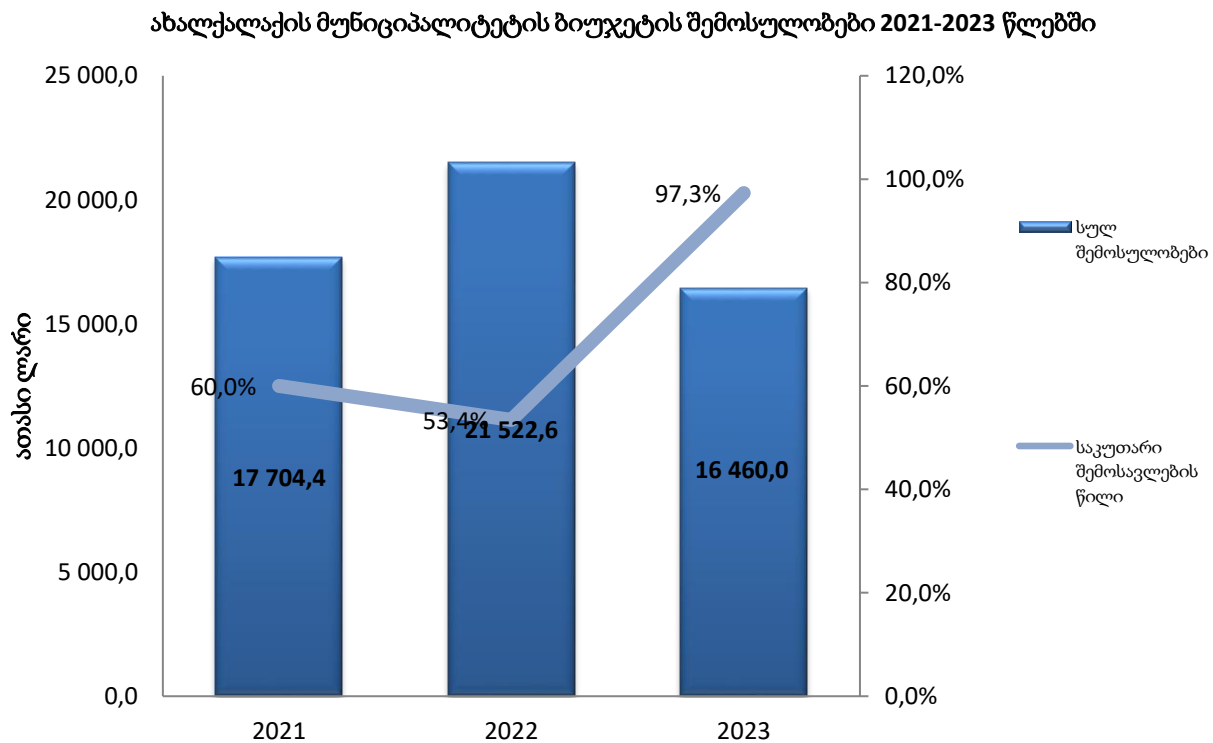

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი

ბიუჯეტის შემოსულობები

ჩვენ განვიხილავთ ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსულობებს 2021-2023 წლების მიხედვით, წარმოვადგენთ მათ სიდიდეებს, წილს მთლიან შემოსულობებში და დინამიკას ბოლო 3 წლის მიხედვით.

გრაფიკი #8

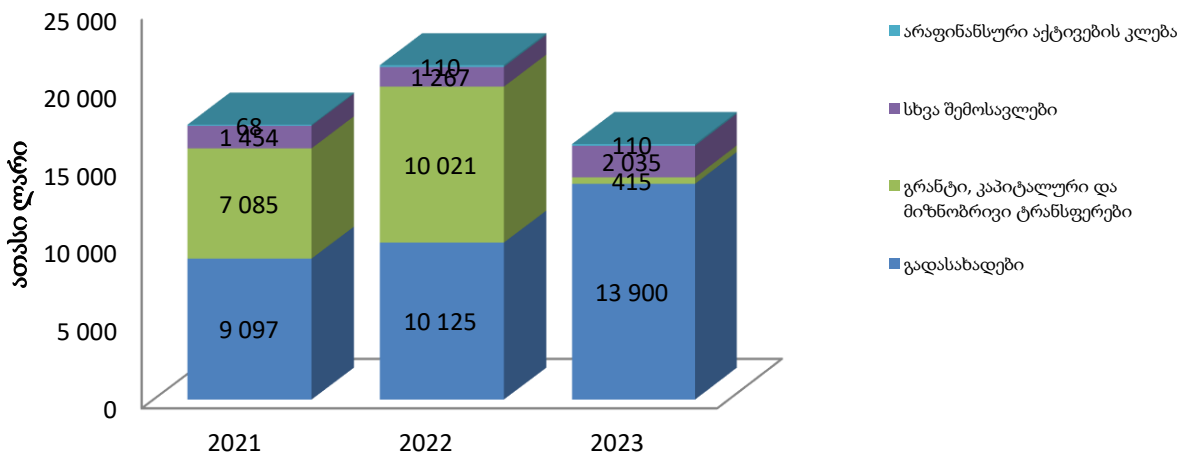
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის შემოსულობების განხილვისას პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს, რომ 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის მაჩვენებლები არ მოიცავს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოყოფილ კაპიტალურ ტრანსფერებს. მათ შორისაა, რეგიონების განვითარების ფონდიდან ტრანსფერები ინფრასტრუქტურული პროექტებისათვის და განათლების ღონისძინებების დაფინანსებისათვის გამოყოფილი მიზნობრივი ტრანსფერები. ამ ტრანსფერების გამოყოფის შემდგომ 2022 წლის მაჩვენებელი გაუტოლდება გასული წლის მაჩვენებელს.

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსავლების სტრუქტურამ მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 2019 წელს. აღნიშნული უკავშირდებოდა 2019 წლის 1 იანვრიდან საბიუჯეტო კოდექსში ამოქმედებულ ცვლილებას, რომლიც მიხედვითაც, ერთის მხრივ, გაუქმდა გათანაბრებითი ტრანსფერი, ასევე, საშემოსავლო გადასახადის ის სახეები რომლებიც გასულ წლებში ირიცხებოდა ადგილობრივ ბიუჯეტებში აღარ ირიცხება მუნიციპალურ

ბიუჯეტებში. ხოლო მეორეს, მხრივ ამოქმედდა გადასახადების განაწილების პრინციპი (ე.წ. Tax share), რომლიც მიხედვითაც ადგილობრივ ბიუჯეტებში ჩაირიცხება დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან მობილიზებული თანხის 19%. ამ თანხის განაწილება მუნიციპალიტეტების მიხედვით ხორციელდება ასევე საბიუჯეტო კოდექსით დადგენილი წესით.

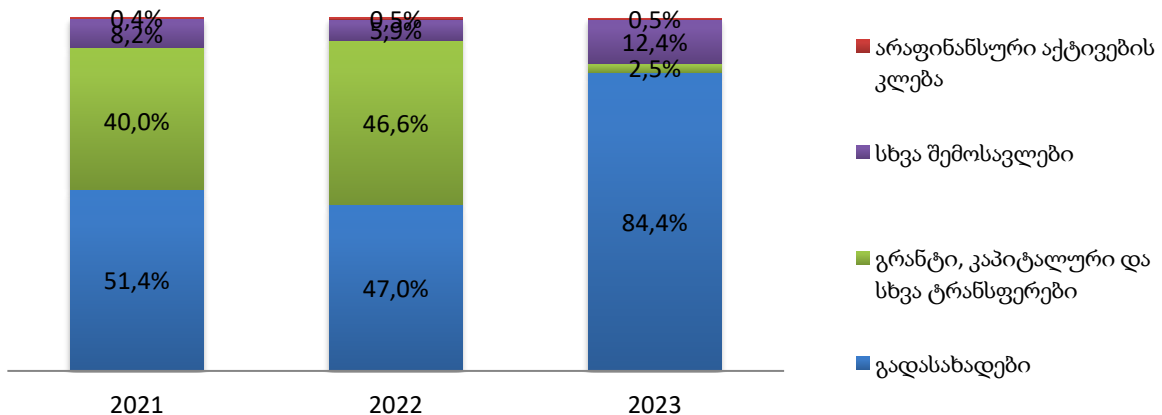
გრაფიკი #9

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2021-2023 წლების ბიუჯეტი, შემოსულობების წყაროების მიხედვით

გრაფიკი #10

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2021-2023 წლების ბიუჯეტის შემოსავლის წყაროების წილი მთლიან შემოსულობებში

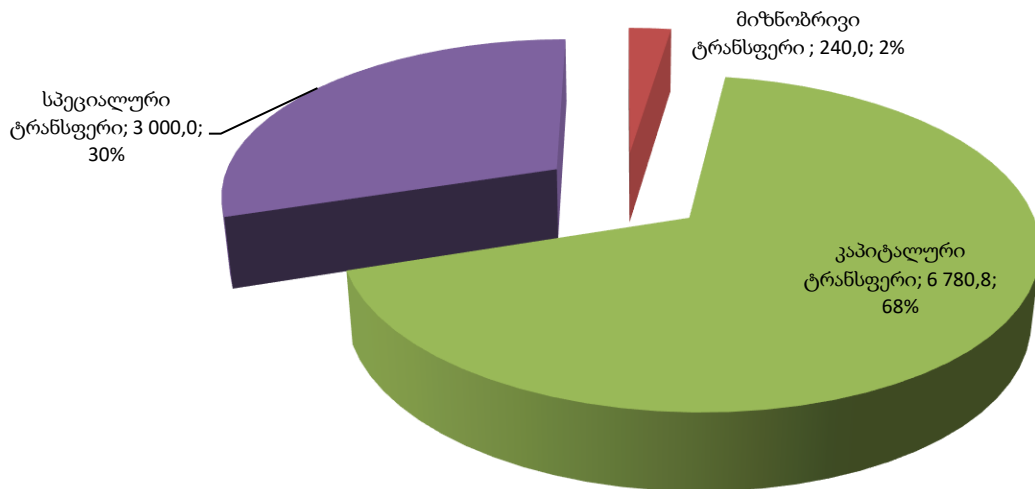

საგადასახადო შემოსავლების ამ რეფორმის მიხედვით ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტმა დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან უნდა მიიღოს 5,0 მლნ ლარი, რაც ქონების გადასახადთან ერთად ჯამში 13,9 მლნ ლარს შეადგინს. შესაბამისად, საგადასახადო შემოსავლების წილმა ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის მთლიან შემოსავლების 84,4% შეადგინა. 2019 წლამდე არსებულ მონაცემებთან შედარებით მთლიან შემოსავლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა საგადასახადო შემოსავლების წილი, რაც დადებითი მოვლენაა მუნიციპალიტეტისათვის იმ მხრივ, რომ საგადასახადო შემოსავლები პირდაპირ უკავშირდება ქვეყნის ეკონომიკის ზრდას და მასთან ერთად იზრდება. ანუ მშპ-ს ზრდის პარალელურად მოსალოდნელია მუნიციპალური ბიუჯეტების და მათ შორის ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის შემოსავლების ზრდაც.

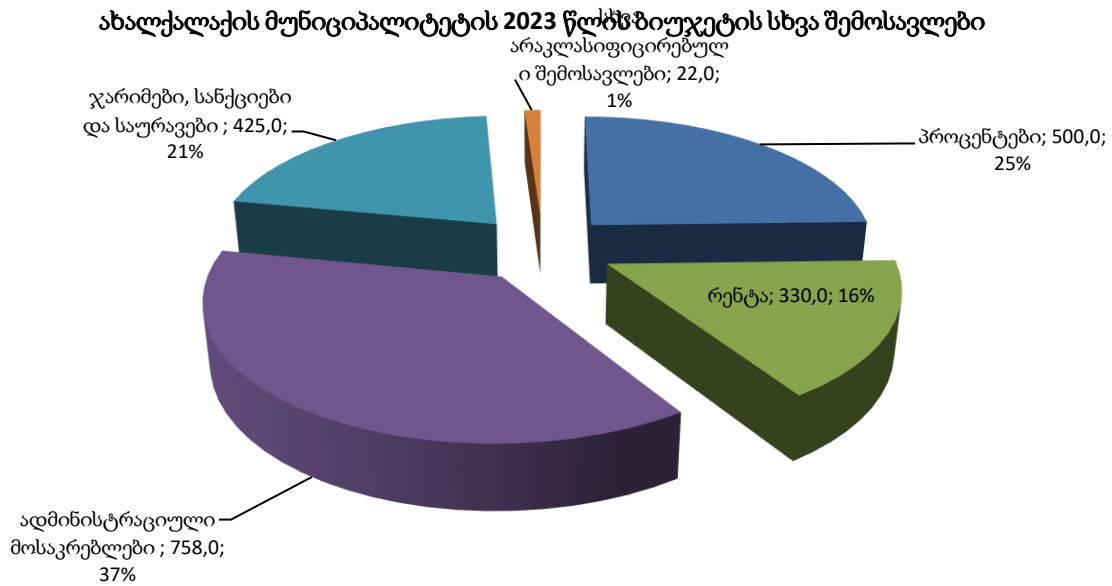
ვინაიდან 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი ამ ეტაპისათვის არ ითვალისწინებს წლის განმავლობაში მისაღები ტრანსფერების მნიშვნელოვან ნაწილს, გრაფიკ #11-ზე ანალიზისათვის წარმოდგენილია 2022 წლის ბიუჯეტის ტრანსფერების შემადგენლობა.

გრაფიკი #11

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2022 წლის ბიუჯეტის ტრანსფერები

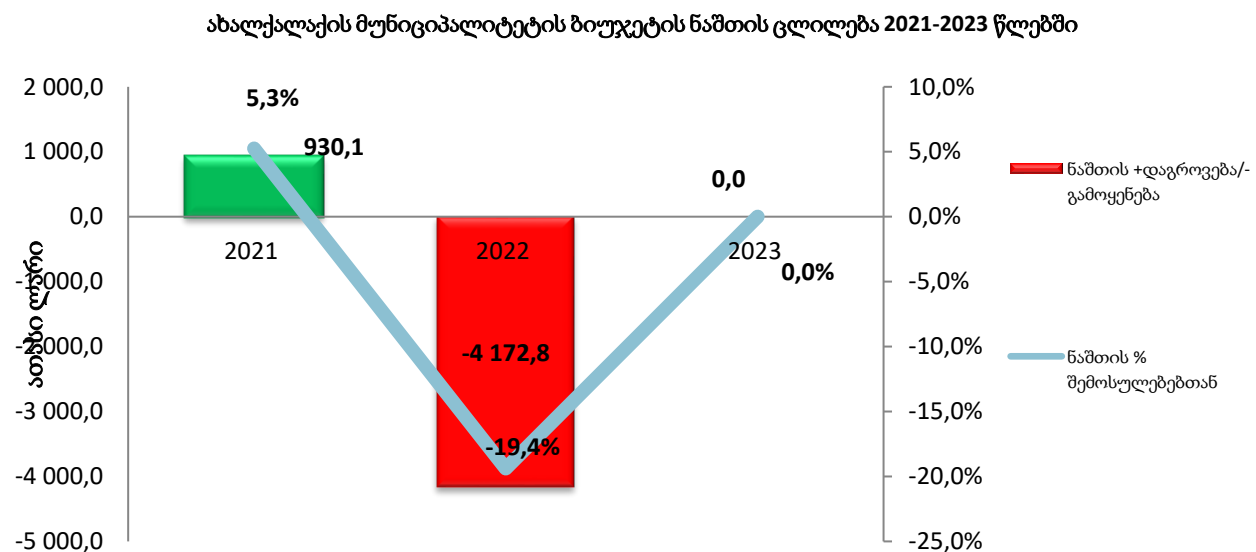
სხვა შემოსავლები და კაპიტალური შემოსავლები ახალქალაქის 2023 წლის ბიუჯეტის მთლიან შემოსავლებში შემდეგი წილობრივი მაჩვენებლით არის წარმოდგენილი: სხვა შემოსავლები - 12,4% (2,036.0 ათასი ლარი), არაფინანსური აქტივების კლება - 0,5% (110.0 ათასი ლარი). ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის სხვა შემოსავლების სტრუქტურა მოცემულია გრაფიკ #12-ზე:

ნაშთის ცვლილება

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის არსებული რედაქცია გადასახდელების დაფინანსებისათვის ნაშთის გამოყენებას არ ითვალისწინებს.

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2021-2023 წლების ბიუჯეტების შემოსულობები, გადასახდელები და ნაშთის ცვლილება განსაზღვრულია შემდეგნაირად:

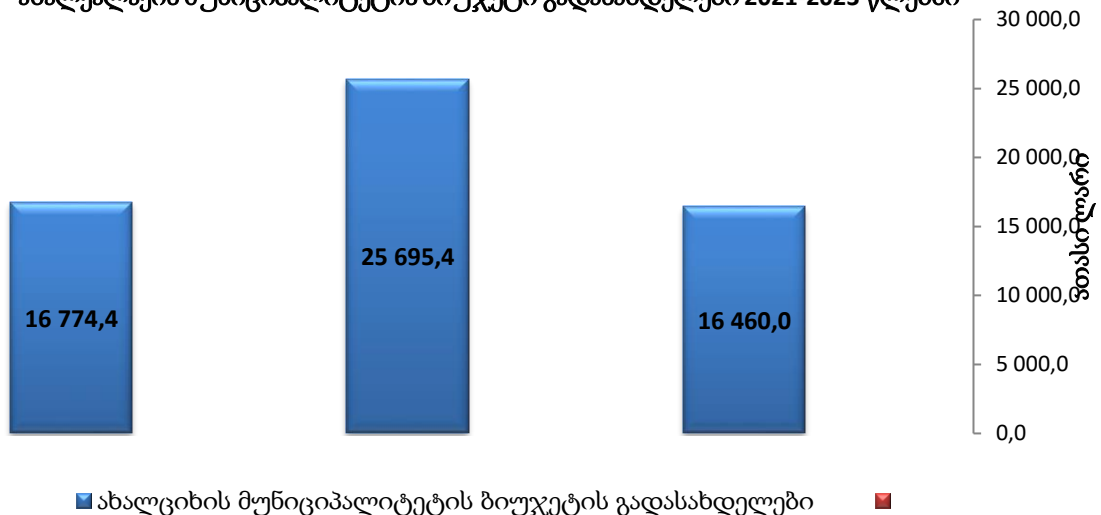

ბიუჯეტის გადასახდელები პროგრამების და პრიორიტეტების მიხედვით

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის გადასახდელები (10 დეკემბრის მდგომარეობით) განსაზღვრულია 21,8 მლნ ლარით (გრაფიკი #14).

გრაფიკი #14

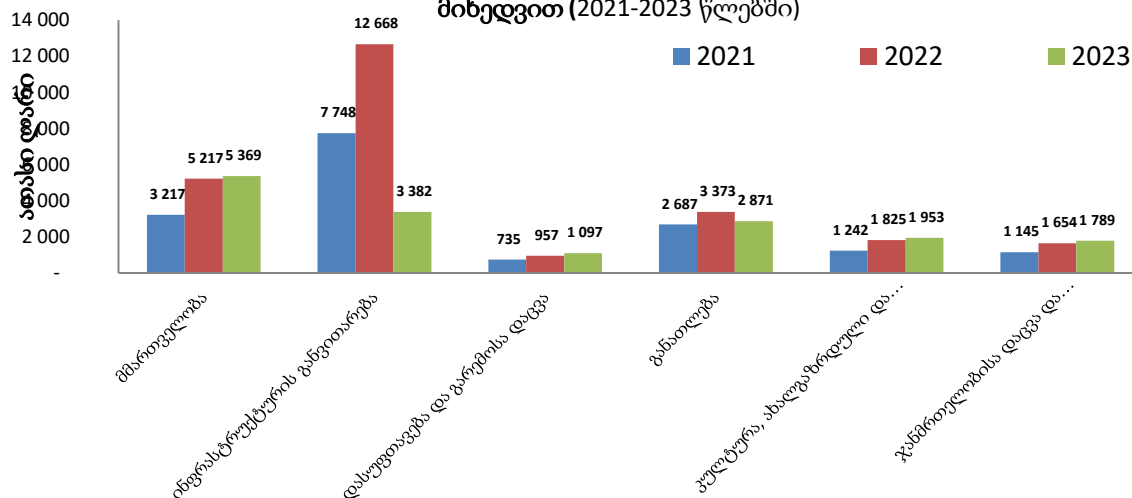
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი გადასახდელები 2021-2023 წლებში

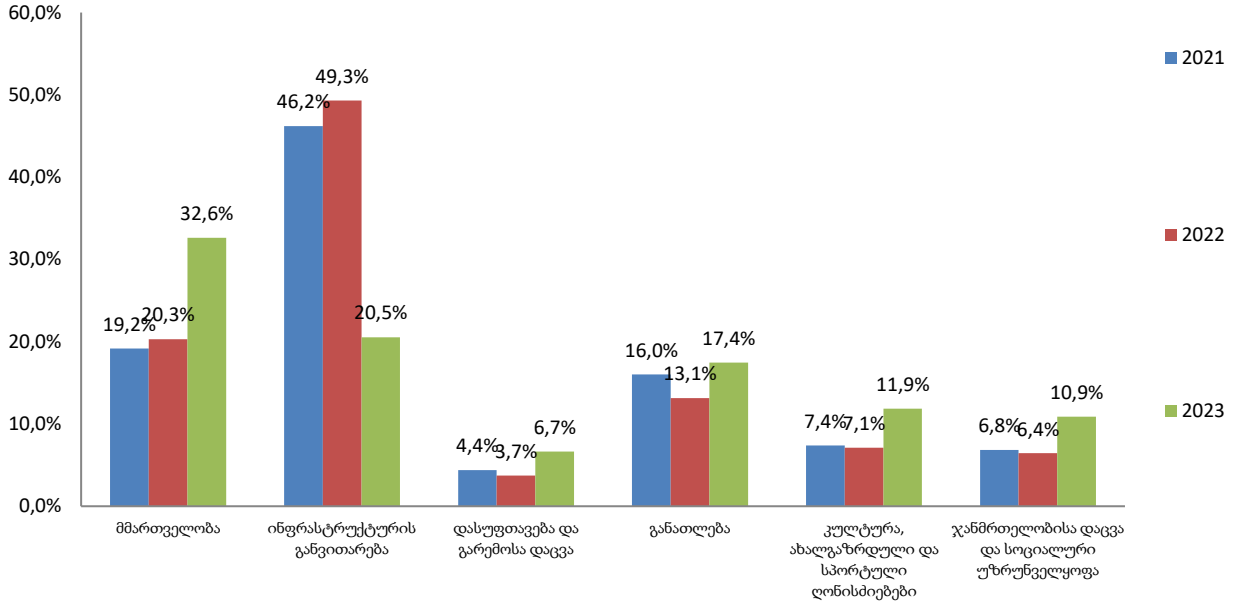
გრაფიკებში #15-#16 მოცემულია 2021-2023 წლებში ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ასიგნებები (მთლიანი ხარჯები) პრიორიტეტების მიხედვით, როგორც ნომინალურ გამოხატულებაში, ასევე თითოეული პრიორიტეტი პროცენტულად მთლიან ხარჯთან. ხოლო გრაფიკზე #17 ანალოგიური მაჩვენებლები ჯამურად ბოლო 3 წლის მიხედვით (2021-2023 წლები).

გრაფიკი #15

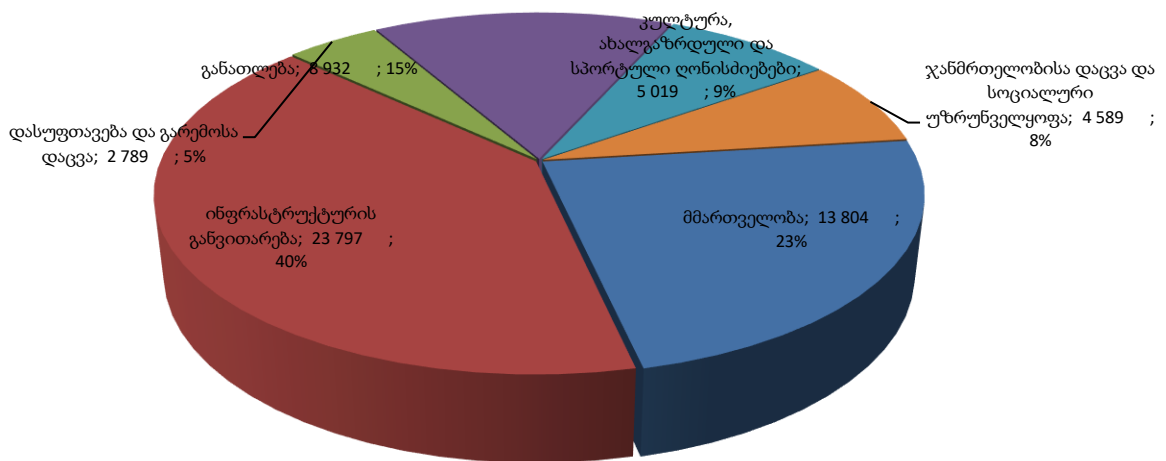
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ხარჯები პრიორიტეტების მიხედვით (2021-2023 წლებში)

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ხარჯები პრიორიტეტების მიხედვით (2021-2023 წლებში. %-ულად მთლიან ხარჯებში)

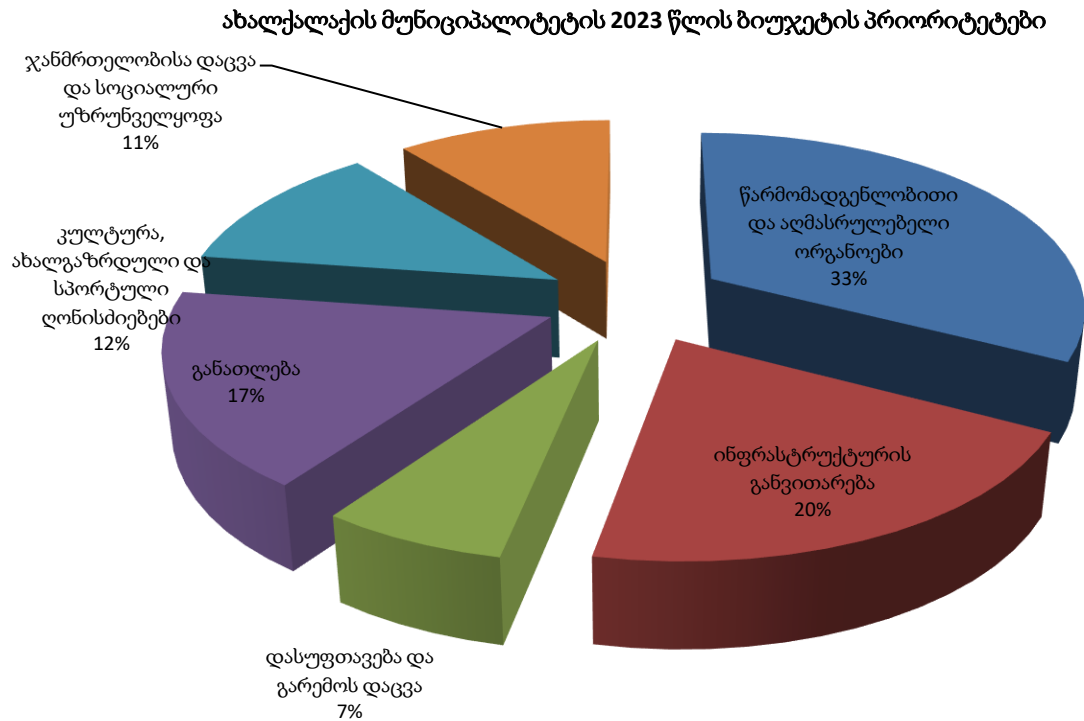
ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პრიორიტეტები 2021-2023 წლებში (ათას ლარებში და %-ში)

2022 წლის ბიუჯეტის პროექტში პრიორიტეტების მიხედვით ასიგნებები გადანაწილებულია შემდეგნაირად:

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პრიორიტეტები	გეგმა ათას ლარებში
წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოები	5,368.8
ინფრასტრუქტურის განვითარება	3,381.7
დასუფთავება და გარემოს დაცვა	1,096.7
განათლება	2,871.0
კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები	1,952.8
ჯანმრთელობისა დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა	1,789.0
სულ ასიგნებები	16,460.0

გრაფიკი #18

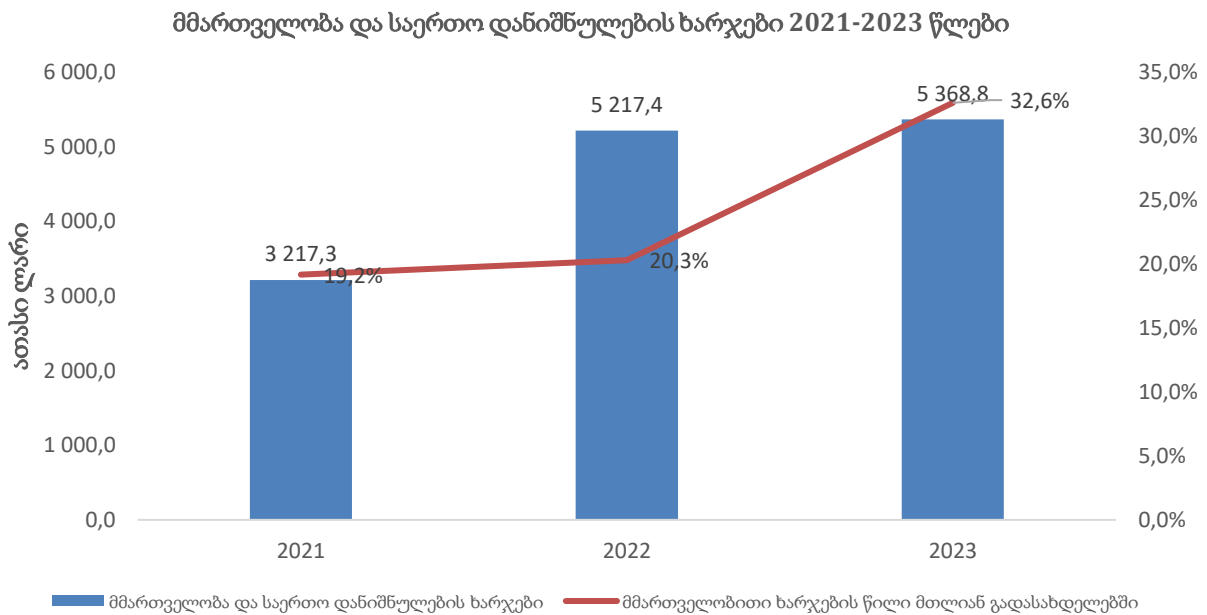

ინფორმაცია ყველა ზემოაღნიშნულ პრიორიტეტზე და მასში შემავალ პროგრამებისა და ქვეპროგრამების შესახებ წარმოდგენილია შემდგომ თავებში.

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტში გათვალისწინებულია 5,368.8 ათასი ლარი, რაც ბიუჯეტის მთლიანი ასიგნებების 32,6%-ს შეადგენს. 2021-2023 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკ #19-ზე.

გრაფიკი #19

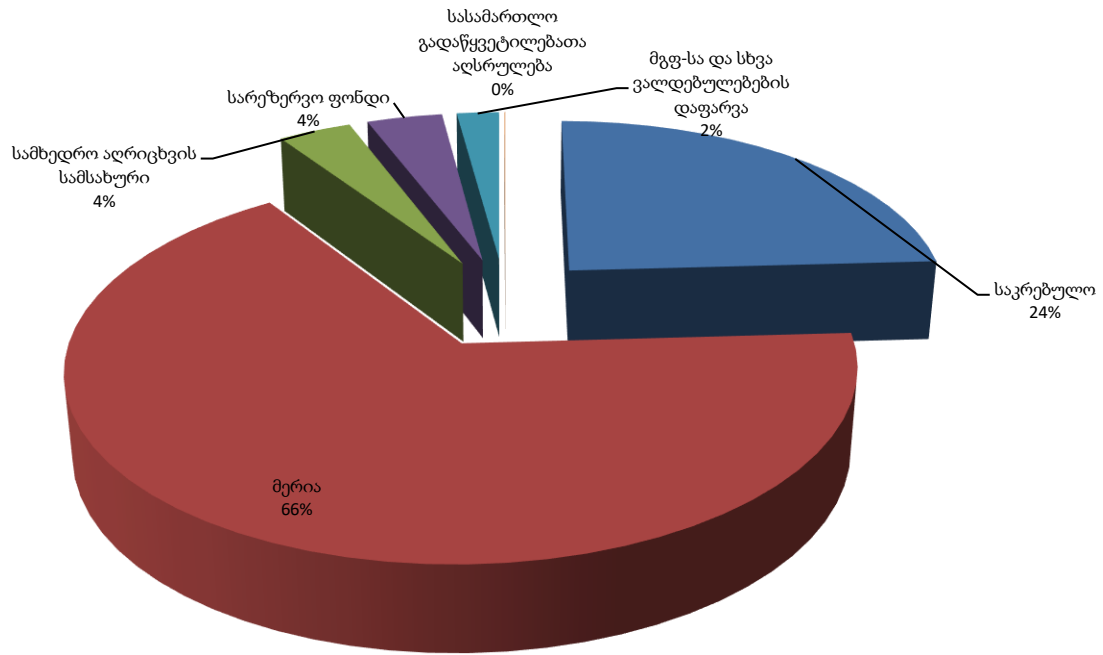
2023 წელს გამოყოფილი ასიგნებებიდან ფინანსდება შემდეგი ხარჯები:

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების დაფინანსება

	ათასი ლარი
მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები	5,368.8
საკრებულო	1,294.9
მერია	3,566.5
სამხედრო აღრიცხვის სამსახური	193.6
სარეზერვო ფონდი	200.0
მგფ-სა და სხვა ვალდებულებების დაფარვა	111.8
სასამართლო გადაწყვეტილებათა აღსრულება	2.0

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯების პრიორიტეტის ასიგნებების წილობრივი მაჩვენებლები მოცემულია გრაფიკ #20-ზე.

მმართველობა და საერთო დანიშნულების ხარჯები -2023 წელი

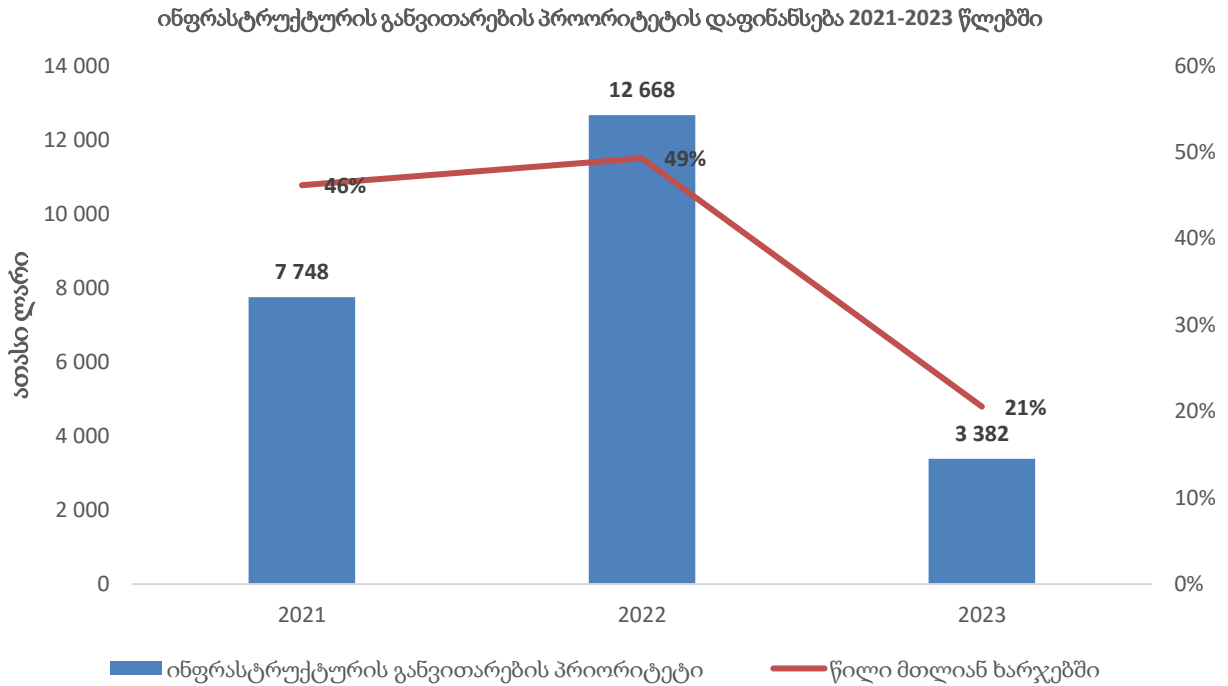

ინფრასტრუქტურის განვითარება

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის ასიგნებების 21% გამოყოფილია ინფრასტრუქტურის განვითარების პრიორიტეტის დაფინანსებაზე, რაც ნომინალურ გამოხატულებაში 3,381.7 ათას ლარს შეადგენს. აღნიშნული თანხები მთლიანად წარმოადგენს ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის საკუთარ შემოსულობებს. კიდევ ერთხელ ავღნიშნავთ, რომ 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის წარმოდგენილი ვარიანტი არ ითვალისწინებს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ინფრასტრუქტურული პროექტებისთვის

გამოსაყოფ კაპიტალურ ტრანსფერს. 2021-2023 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკ #21-ზე.

გრაფიკი #21

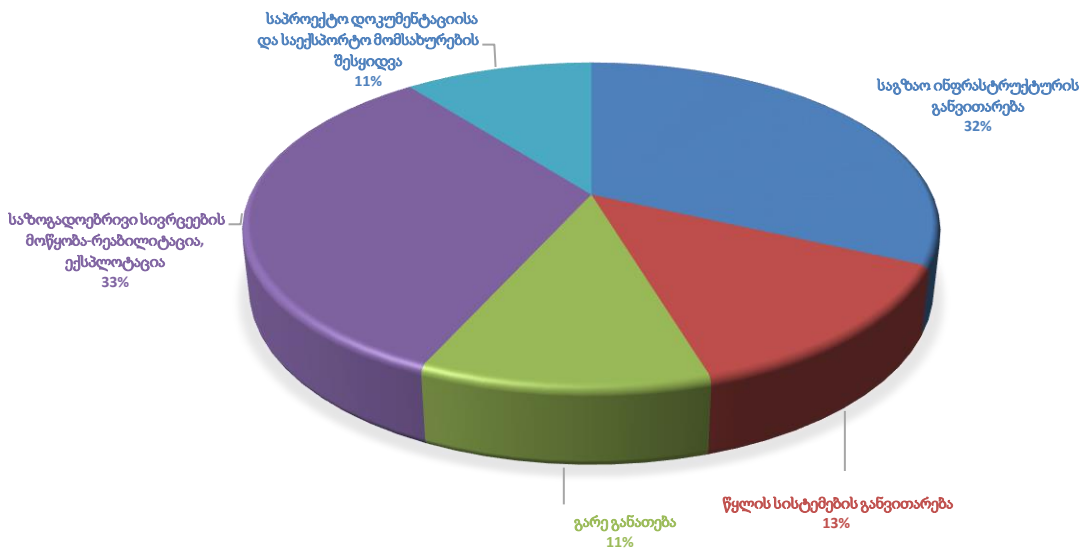

2023 წლის ბიუჯეტის პროექტით პრიორიტეტის ფარგლებში ფინანსდება შემდეგი პროგრამები:

გარდბნის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის ინფრასტრუქტურის განვითარების პრიორიტეტის დაფინანსება

		ათასი ლარ		
		სულ	საკუთარი სახსრები	სახელმწიფო ფონდები
02 01	საგზაონაწარმო ინფრასტრუქტურის განვითარება	1,077.4	1,077.4	-
02 02	წყლის სისტემების განვითარება	455.8	455.8	-
02 03	გარე განათება	387.3	387.3	-
02 06 01	საზოგადოებრივი სივრცეების მოწყობა-რეაბილიტაცია, ექსპლუატაცია	1,105.3	1,105.3	-
02 08	საპროექტო დოკუმენტაციისა და საექსპორტომომსახურების შესყიდვა	355.9	355.9	-

ინფრასტრუქტურის განვითარების პრიორიტეტის ძირითადი პროგრამები - 2023 წელი

საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების პროგრამა - პროგრამა გულისხმობს როგორც ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის შიდა გზების მშენებლობა-რეკონსტრუქცია, სასოფლო გზების რემონტსაც.

- ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის სოფ. ლომატურცხი- ბურნაშეთამდე გზის მონაკვეთის რეაბილიტაცია, ბურნაშეთის სკოლამდე
- ბორჯომი-ბაკურიანი-ახალქალაქის ს/გზიდან სოფ.ხანდო-სოფ.ვარევანის საჯარო სკოლამდე გზის მონაკვეთის რეაბილიტაცია
- სოფ.აბული - კარტიკამის სასოფლო გზის რეაბილიტაცია (ბეტონის საფარი)
- სოფ.ქარცეფი-აფნიას გზის რეაბილიტაცია (ვარძის ხევამდე)

წყლის სისტემების განვითარების პროგრამა - პროგრამა ითვალისწინებს ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული წყლის სისტემების სრულ რეაბილიტაციასა და ახლის მოწყობას. მათ შორის, პრიორიტეტულია მოსახლეობის 24 საათიანი სასმელი წყლით უზრუნველყოფა წლის ნებისმიერ პერიოდში. რიგ შემთხვევებში პროგრამა ასევე მოიცავს სარწყავი და სანიაღვრე არხების მოწყობა- რეაბილიტაციას.

პროგრამა ხორციელდება მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე, როგორც ქალაქ ახალქალაქში, ასევე მუნიციპალიტეტში შემავალ ყველა ადმინისტრაციულ ერთეულში.

პროგრამის მიზანია:

- მუნიციპალიტეტის ყველა დასახლებაში არსებობედეს სასმელი წყლის 24 საათიანი მიწოდება;

- მუნიციპალიტეტის ყველა ოჯახს გააჩნდეს შეუფერხებელი წვდომა და იღებდეს სასმელ წყალს;
- წყლის სისტემების ექსპლუატაცია მიმდინარეობდეს უწყვეტ რეჟიმში და წარმოქმნილი გაუმართაობები აღმოფხვრილი იქნას დროულად.

წყლის სისტემის განვითარების პროგრამა შედგება 2 ქვეპროგრამისაგან. ესენია: სასმელი წყლის სისტემის ექსპლუატაციის ქვეპროგრამა და წყლის სისტემის რეაბილიტაციის ქვეპროგრამა. ექსპლუატაციის ქვეპროგრამის დაფინანსების წყაროა მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის საკუთარი შემოსულობები, ხოლო რეაბილიტაციის ქვეპროგრამა უმეტესწილად ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტის ფონდებიდან გამოყოფილი კაპიტალური ტრანსფერიდან. მიმდინარე ეტაპზე პროგრამის შედგება 1 ქვეპროგრამისაგან - სასმელი წყლის სისტემის ექსპლუატაციის ქვეპროგრამა.

წყლის სისტემის განვითარების პროგრამა შინაარსის მიხედვით არის როგორც კაპიტალური/ინფრასტრუქტურული (წყლის სისტემის რეაბილიტაცია, ახლის მოწყობა), ასევე, მომსახურების (წყლის სისტემის ექსპლუატაცია). რაც შეეხება მის ხანგრძლივობას, იგი ინფრასტრუქტურულ ნაწილში წარმოადგენს მრავალწლიან, ხოლო მომსახურების ნაწილში მუდმივმოქმედ პროგრამას.

- სოფ. სულდისა და დადეშის სასმელი წლის სატუმბი სადგურის, შემკრები რეზერვუარის და მაგისტრალური მილსადენის მოსაწყობა
- სოფ. ვაჩიანში სასმელი წყლის ავზის რემონტი
- სოფ. დილისკაში 320მეტრი სიგრძის ბეტონის წყლის ღია არხის მოწყობა
- სოფ. ვარევანში ხელოვნური ტბის აშენება
- სოფ. ალასტანში ხელოვნური ტბის აშენება
- სოფ. გომანში სასმელი წყლის ავზის სახურავის მოწყობა
- სოფ. ტურცხში ხელოვნური ტბის გასუფთავება
- სოფ. დ. სამსარში სარწყავი არხები 3500 მეტრის ამოღება
- სოფ. ბარალეტში სასმელი წყლის მილის შეცვლა 2500 მეტრი
- სოფ. მოდეგაშში სასმელი წყლის რეაბილიტაცია
- სოფ. აგანაში სასმელი წყლის ხაზის მოწყობა 1500 მეტრი

გარე განათების პროგრამა - დამის პერიოდში მუნიციპალიტეტში უსაფრთხო გადაადგილებისთვის და კომფორტული გარემოს შექმნისთვის მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია გამართული გარე განათების ქსელის ფუნქციონირებას. მუნიციპალურ ბიუჯეტში წარმოდგენილი გარე განათების პროგრამის ფარგლებში სწორედ გარე განათების სისტემის განვითარებისა და ექსპლუატაციისათვის საჭირო ხარჯები ფინანსდება. დღეის

მდგომარეობით მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე გარე განათების ქსელი ფუნქციონირებს ქ. ახალქალაქში და ადმინისტრაციულ ერთეულებში (დასახლებულ პუნქტში). პროგრამის ფარგლებში დაფინანსდება გარე განათების არსებული ქსელის ექსპლოატაცია, რომელიც მოიცავს შემდეგ ღონისძიებებს:

- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებულ ქსელში მწყობრიდან გამოსული ნათურების გამოცვლა;
- ამორტიზებული და დაზიანებული განათების ბოძების შეკეთება, ახლით ჩანაცვლება;
- დაზიანებული სადენების აღდგენა, შეკეთება.

საზოგადოებრივი სივრცეების მოწყობა-რეაბილიტაცია, ექსპლოატაცია - პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება, როგორც ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე სკვერების, მოსაცდელეების მოწყობა/რეაბილიტაცია, ასევე განხორციელდება ქალაქის გაფორმება სადღესასწაულო ღონისძიებებისთვის, სადღესასწაულო კომფორტული გარემოს შექმნა- მოსახლეობის განწყობის ამაღლება.

პროგრამის მიზანია მუნიციპალიტეტის იერსახის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით სკვერებისა და რეკრეაციული ზონების კეთილმოწყობა; კომფორტული და ჯანსაღი გარემო შექმნა მუნიციპალიტეტის მაცხოვრებლებისა და სტუმრებისათვის.

- მუნიციპალურ ბალანსზე რიცხულ შენობებში გაზისა და ელექტროენერჯის მრიცხველების დაყენება
- ნაგვის ურნების შექმნა
- სოფ. კუმურდოს სკოლის ბილიკის ერთი მხრის შემოღობვა
- სოფ. ქარცების კულტურული სახლის რეაბილიტაცია
- სოფ. აზმანაში საბავშვო მოედნის შემოღობვა 800 მეტრი
- სოფ. გოგაშენის კულტურული სახლის რეაბილიტაცია
- სოფ. აფნიის რიტუალების სახლის ჭერის რეაპილიტაცია 136კვ.მ
- სოფ. კარწახის მინი ფეხბურთის მოედნის საბოლოო სამუშაოების შესრულება-
- სოფ. კარწახის მინი ფეხბურთის მოედნის საბოლოო სამუშაოების შესრულება-
- სოფ. დადეშის მინი ფეხბურთის მოედნის რეაბილიტაცია
- სოფ. მურჯახეთში მინიფეხბურთის მოედნის ხალიჩის მოწყობა-
- სოფ. კორხში ადმინისტრაციული შენობის რეაბილიტაცია
- სოფ. ორჯაში სპორტ დარბაზის აღდგენა
- სოფ. არაგვაში საზოგადოებრივი ცენტრის რეაბილიტაცია
- სოფ. ბალხოში რიტუალების სახლის რეაბილიტაცია
- სოფ. ტურცხში ახალგზრდული სახლის რეაბილიტაცია
- სოფ. დადოლარის რიტუალების სახლის რეაბილიტაცია

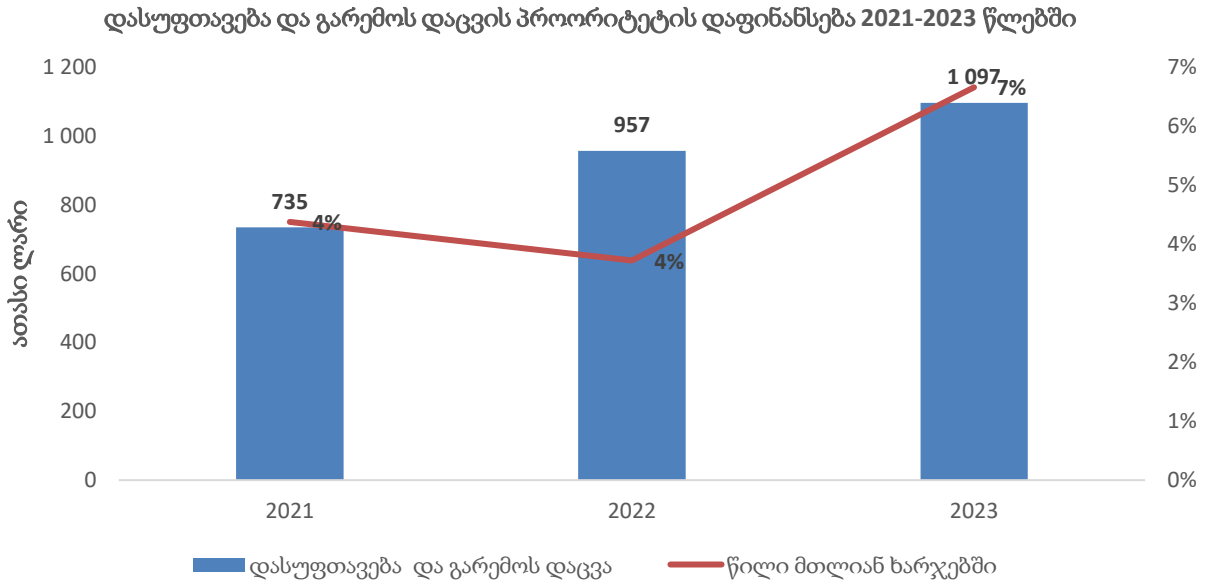
- სოფ. აზავრეთის რიტუალების სახლის რეაბილიტაცია
- სოფ. კულიკამში მინი სტაციონის ხალიჩის მოწყობა
- სოფ. ბუზავეთში რიტუალების სახლის რეაბილიტაცია
- ქ.ახალქალაქი აღმაშენებლის სკვერის რეაბილიტაცია.

საპროექტო დოკუმენტაციისა და საექსპორტო მომსახურების შესყიდვა - პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება მუნიციპალიტეტში მიმდინარე ინფრასტრუქტურული პროექტების საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შესყიდვა. ამ პროგრამის ფარგლებში ასევე ფინანსდება 50.0 ლარზე მეტი თანხის ინფრასტრუქტურული პროექტების ტექნიკური ზედამხედველობის (საექსპერტო მომსახურების) სამუშაოების შესყიდვა.

პროგრამის მიზანია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განსახორციელებელი ინფრასტრუქტურული პროექტებისათვის დროულად და კვალიფიციურად მოხდეს საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შედგენა. ასევე, პროექტების განხორციელებისას ჩატარებული სამუშაოების ხარისხის უზრუნველყოფა მათზე მუდმივი ზედამხედველობის განხორციელების გზით.

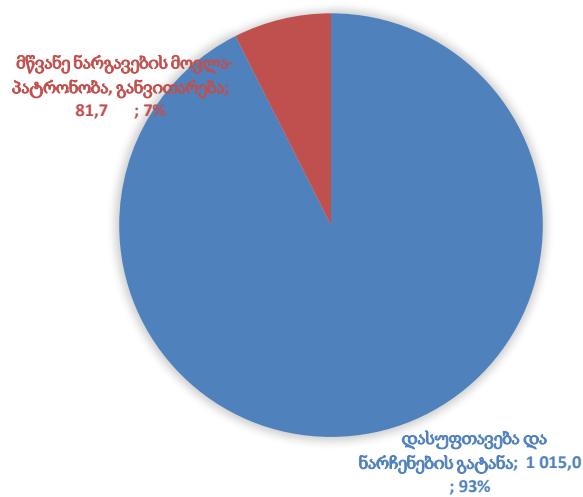
დასუფთავება და გარემოს დაცვა

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის ასიგნებების 7% გამოყოფილია დასუფთავების და გარემოს დაცვის პრიორიტეტის დაფინანსებაზე, რაც ნომინალურ გამოხატულებაში 1,096.7 ათას ლარს შეადგენს. 2021-2023 წლებში პრიორიტეტის ფარგლებში გამოყოფილი ასიგნებების მოცულობა და მათი შეფარდება მთლიან გადასახდელებთან წარმოდგენილია გრაფიკ #23-ზე.

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის დასუფთავების და გარემოს დაცვის პროორიტეტიდან ფინანსდება შემდეგი 2 პროგრამა: დასუფთავება და ნარჩენების გატანა - (1,015.0 ათასი ლარი) და მწვანე ნარგავების მოვლა-პატრონობა, განვითარება (81.7 ათასი ლარი).

დასუფთავების და გარემოს დაცვის პროორიტეტის პროგრამები - 2023 წელი

დასუფთავება და ნარჩენების გატანა - ახალქალაქის მუნიციპალიტეტში დასუფთავების ღონისძიებების განხორციელება ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პროორიტეტს წარმოადგენს. ამ

მიზნით მუნიციპალიტეტი ნაყოფიერად თანამშრომლობს მუნიციპალური განვითარების ფონდთან, რომლის ფარგლებშიც მუნიციპალური განვითარების ფონდის სესხით განხორციელდა ნაგვის ურნების შექმნა. ასევე, მუნიციპალიტეტს გადმოეცა ნაგავმზიდი მანქანები.

დასუფთავების ღონისძიებებთან დაკავშირებული კაპიტალური ხარჯები ძირითადად გაიწევა მუნიციპალური ბიუჯეტის არასაკუთარი შემოსავლებიდან (სესხი, სახელმწიფო ფონდებიდან გამოყოფილი ტრანსფერი), ხოლო მიმდინარე ხარჯები, ისეთი როგორცაა ყოველდღიურად ნარჩენების მოგროვება და გატანა ნაგავსაყრელ პოლიგონზე ფინანსდება მუნიციპალური ბიუჯეტის საკუთარი შემოსავლებიდან, კერძოდ დასუფთავება და ნარჩენების გატანის პროგრამიდან.

პროგრამის ფარგლებში ა(ა)იპ ახალქალაქის სერვისცენტრი ახორციელებს ქალაქისა და მუნიციპალიტეტში შემავალ ადმინისტრაციული ერთეულებიდან ნაგვის ნარჩენების მოგროვებას და გატანას, რომელსაც ემსახურება 6 ერთეული ნაგვის გამტანი ავტომობილი. სამუშაოები ხორციელდება მუნიციპალიტეტის შემდეგ სოფლებში: კულიკამი, ხულგუმო, ბავრა, კორხი, თოთხამი, მაჯადია, მურჯახეთი,კუმურდო,ხოსპიო,გომანი,ჩამდურა, და ახალქალაქიდან კარწახამდე ფედერალური გზაზე არსებული 37 ცალი ნაგვის ურნა ქ. ახალქალაქიდან ბაქურიანის ფედერალური გზაზე არსებული 23 ნაგვის ურნა , ქ. ახალქალაქი-ახალციხის ფედერალური გზაზე არსებული 4 ცალი ნაგვის ურნა გატანა ნაგავსაყრელზე.

პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ტერიტორიიდან ყოველდღიურად გადის 90,5 მ/კუბ ნარჩენი რაზეც ყოველდღიურად მუშაობს 6 ნაგავმზიდი.

პროგრამისთვის გამოყოფილ ასიგნებები ასევე მოიცავს ა(ა)იპ - ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის კეთილმოწყობისა და მომსახურების ცენტრის ადმინისტრაციულ ხარჯებს, მათ შორის, ხელშეკრულებით აყვანილ პერსონალის (მეზოოვები, მძღოლები, ზედამხედველები და სხვა) ხელფასებს.

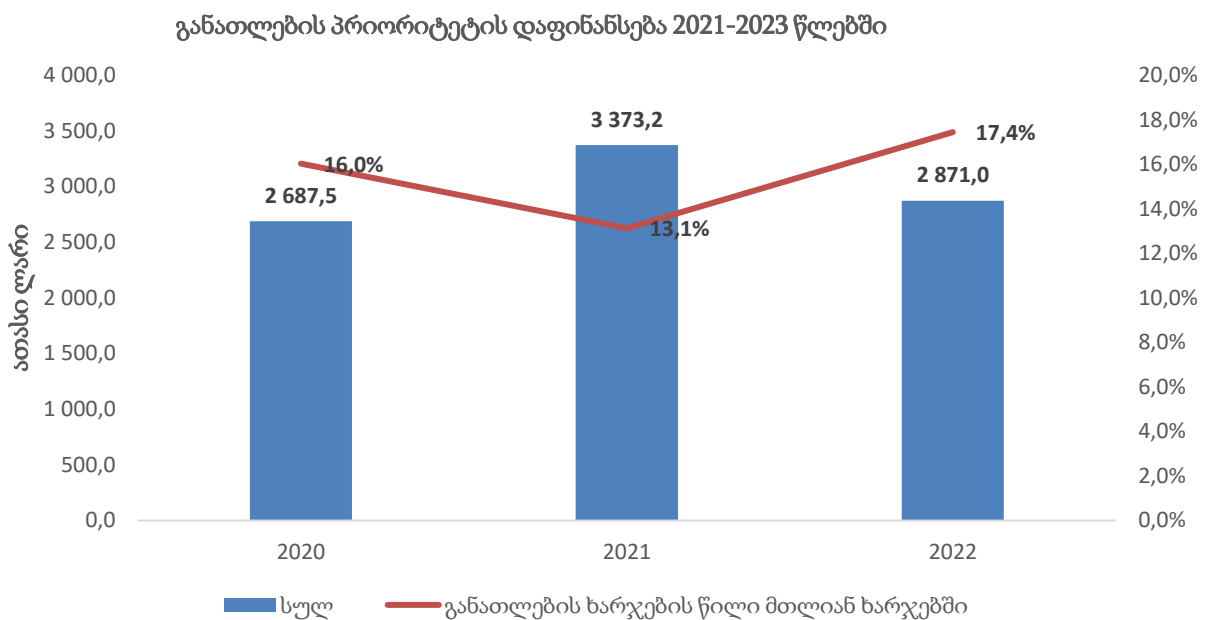
მწვანე ნარგავების მოვლა-პატრონობა, განვითარება - პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული პარკებისა და სკვერების მოვლა-პატრონობა. კერძოდ, სკვერებსა და გამწვანებულ ტერიტორიებზე ტარდება მწვანე ნარგავების მოვლისა და აღდგენის ღონისძიები, ნიადაგის მომზადება, დასუფთავება, ერთწლიანი და მრავალწლიანი ნარგავების დარგვა, მორწყვა, შეწამვლა, გაკირვა და საჭიროების შემთხვევაში შხამქიმიკატების შეტანა.

პროგრამის ფარგლებში ასევე ფინანსდება ქალაქ ახალქალაქის ტერიტორიის კეთილმოწყობითი და გამწვანებითი ღონისძიებები.

განათლება

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი განთლების პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის ითვალისწინებს 2,871.0 ათასი ლარს. პრიორიტეტის დაფინანსება ბოლო 3 წლის განმავლობაში წარმოდგენილია გრაფიკ #25-ზე. 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტის (10 დეკემბრის მდგომარეობით) მონაცემები წინა წლებისგან განსხვავებით არ ითვალისწინებს ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსებასა და მოსწავლეთა ტრანსპორტირების პროგრამებს, რომლებთან დაფინანსება განხორციელდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დამატებით გამოყოფილი ტრანსფერით..

გრაფიკი #25

განათლების პრიორიტეტის ფარგლებში 2021-2023 წლების ბიუჯეტიდან გათვალისწინებულია შემდეგი პროგრამების დაფინანსება:

განათლების პრიორიტეტის დაფინანსება 2021-2023 წლებში (ათასი ლარი)

	2020	2021	2022
სკოლამდელი დაწესებულებების ფუნქციონირება	1,426.8	2,095.0	2,621.0
სკოლამდელი დაწესებულებების რეაბილიტაცია, მშენებლობა	1,083.1	990.8	250.0
საჯარო სკოლების დაფინანსება	177.6	287.3	-
სულ	2,687.5	3,373.2	2,871.0

სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ფუნქციონირება - საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მიხედვით ადრეული და

სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების შექმნა და მათი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა მუნიციპალიტეტის საკუთარ (ექსკლუზიურ) უფლებამოსილებას წარმოადგენს. ამავე კანონის მიხედვით ასევე აკრძალულია მუნიციპალიტეტის მართვაში არსებულ ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების საჯარო დაწესებულებებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მომსახურებისა და კვებითი მომსახურებისათვის გადასახადის, ტარიფის ან სხვა საფასურის შემოღება.

შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი ვალდებულია უზრუნველყოს სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების შეუფერხებელი ფუნქციონირებისათვის საჭირო ფინანსების გამოყოფა და ყველა სხვა ღონისძიების გატარება. ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტს სწორედ მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ბავშვებისათვის სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ხელმისაწვდომობა წარმოადგენს. დღეის მდგომარეობით ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს 13 სრული საბავშვო ბაღი და 3 ალტერნატიული სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულება სადაც სააღმზრდელო პროცესს გადის 1100 -ზე მეტი ბავშვი. საბავშვო ბაღებში ჯამში დასაქმებულია 253 ადამიანი. „სკოლამდელი დაწესებულებების ფუნქციონირების“ პროგრამის მიზანია:

- ბაგა-ბაღებში სრულფასოვანი სააღმზრდელო გარემოს შექმნა, სადაც დაცული იქნება „ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნები და საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 30 ოქტომბრის #488 დადგენილებით დამტკიცებული ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტები;
- საბავშვო ბაღებში სანიტარული და ჰიგიენური ნორმების დაცვა, რომელიც შესაბამისობაში იქნება საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 27 ოქტომბრის #485 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის დადგენილ ნორმებთან;
- ბაგა-ბაღებში მატერიალურ ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება;
- საბავშვო ბაღებში კვების ორგანიზებისა და რაციონის ნორმების დაცვა, რომელიც შესაბამისობაში იქნება საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 30 ოქტომბრის #487 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის დადგენილ ნორმებთან;
- ძირითადი აქტივების მიმდინარე შეკეთება და მოვლა-შენახვა;
- ბაგა-ბაღებში დასაქმებული პერსონალის შრომითი პირობების გაუმჯობესება.
- ა(ა)იპ - სკოლამდელი საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულების თანამშრომელთათვის შესაბამის სამუშაო პირობების შექმნა.

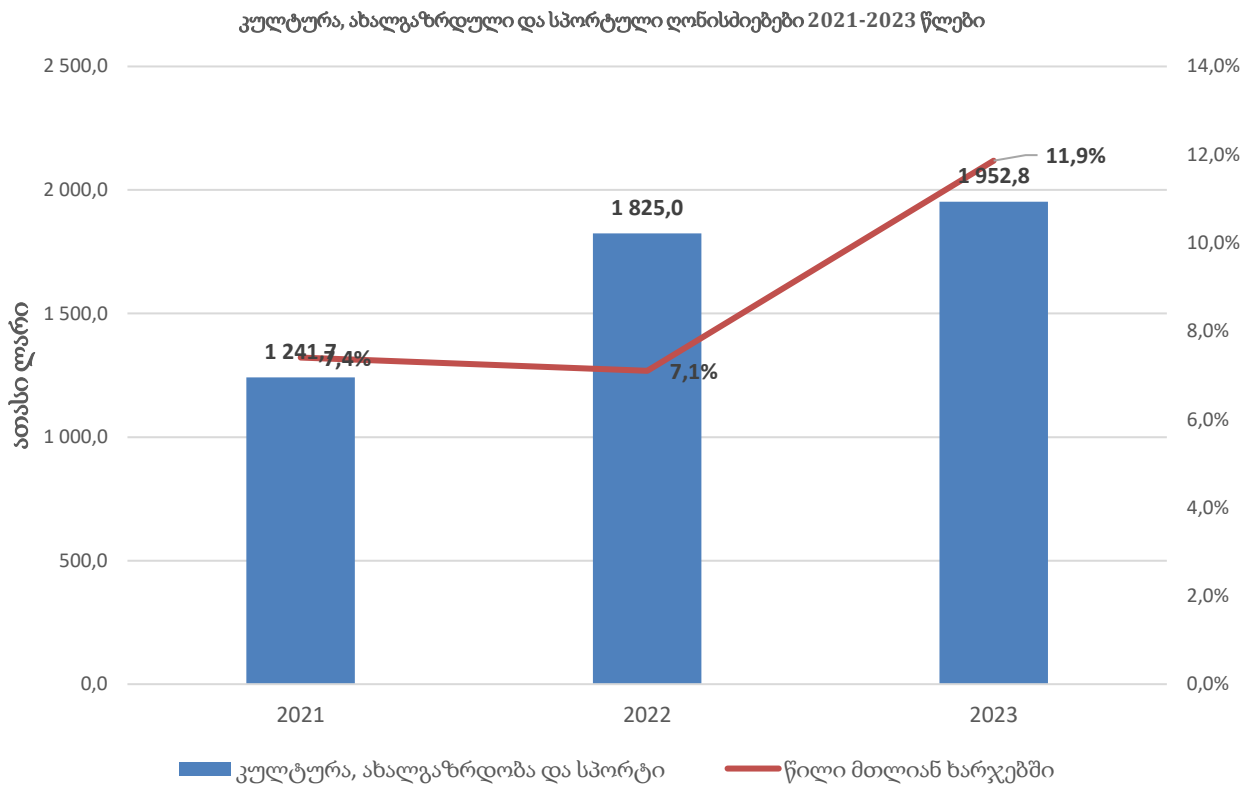
სკოლამდელი დაწესებულებების რეაბილიტაცია, მშენებლობა - პროგრამის ფარგლებში ყოველწლიურად ხორციელდება არსებული სკოლამდელი დაწესებულებების რეაბილიტაცია და ახლის მშენებლობა. პროგრამა ითვალისწინებს შემდეგ ღონისძიებებს:

- საბავშვო ბაღების მოსწავლეების ტრანსპორტორების უზრუნველყოფა;
- სოფ. კულიკამში საბავშვო ბაღის ერთი ოთახის 15 კვ.მ აშენება და 300მეტრი წყლის გაყვანა.

კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი ითვალისწინებს 1,952.8 ათასი ლარის გამოყოფას, რაც ბიუჯეტის მთლიანი ასიგნებების 11.9%-ია.

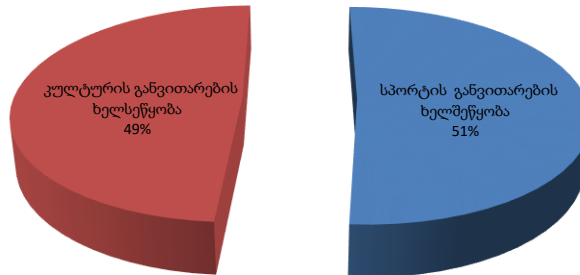
გრაფიკი #26

პრიორიტეტის ფარგლებში 2022 წლის ბიუჯეტის პროექტიდან გათვალისწინებულია შემდეგი 2 ძირითადი პროგრამის დაფინანსება:

კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები		ათას ლარში
05 01	სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	997.4
05 02	კულტურის განვითარების ხელშეწყობა	955.4
სულ		1,952.8

კულტურა, ახალგაზრდული და სპორტული ღონისძიებები

სპორტის განვითარების პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება შემდეგი ქვეპროგრამები:

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	ათას ლარში
სპორტული კომპლექსის ხელშეწყობა	278.0
სპორტული სკოლის ხელშეწყობა	273.0
საცურაო სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	248.0
სპორტული ღონისძიებების დაფინანსება	130.7
საჭადრაკო სპორტის განვითარების ხელშეწყობა	67.7
სულ	997.4

სპორტული კომპლექსის ხელშეწყობა - პროგრამა ითვალისწინებს ა(ა)იპ ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის სპორტული კომპლექსის დაფინანსებას. კომპლექსში ფუნქციონირებს შემდეგი სექციები:

- კრივი;
- კიკბოქსინგი;
- კარატე;
- კარატე კიოკუშინკაი;
- სათხილამურო სპორტი სოფელ არაგვაში;

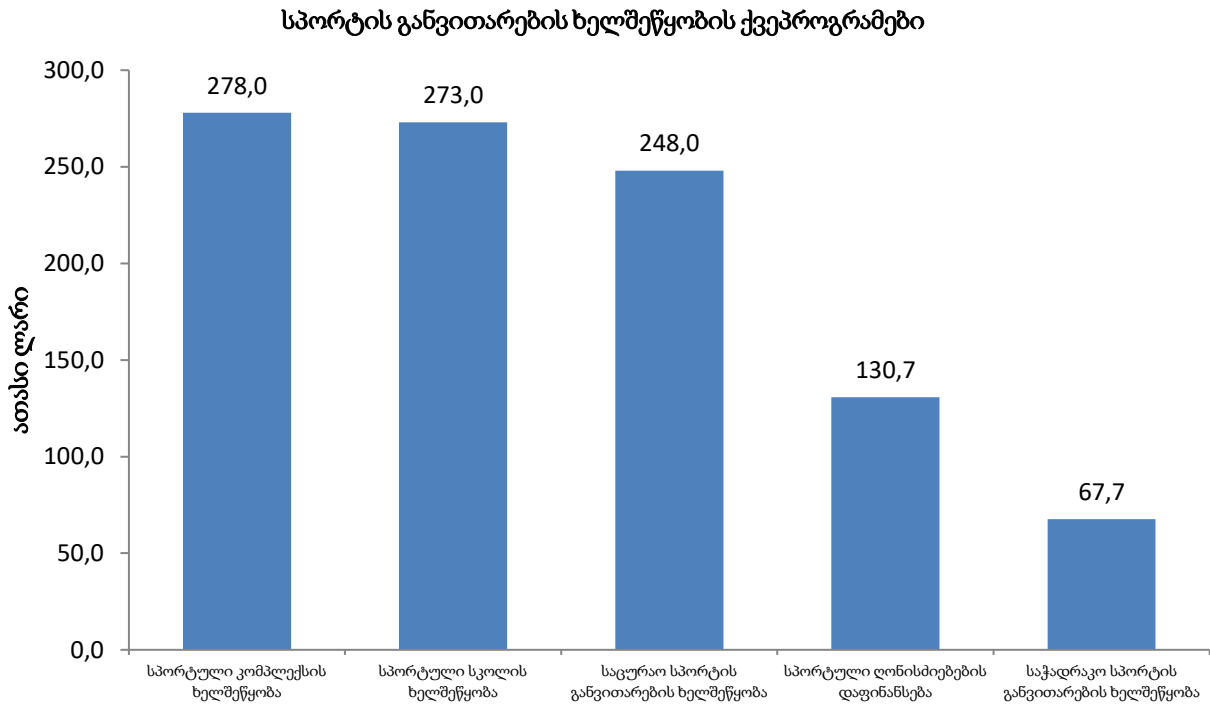
ფუნქციონირებს სპორტული სექციები მუნიციპალიტეტის სოფლებში კერძოდ:

- სოფელ კარტიკამში კრივის სექცია - 50 მოსწავლე;
- კარატეს სექცია სოფელ მაჯადიაში - 25 მოსწავლე;
- ჭიდაობის სექცია სოფელ დილისკაში - 90 მოსწავლე;

პროგრამის მიზანია:

მუნიციპალიტეტში სპორტის სხვადასხვა სახეობის განვითარებას (კრივი, კინკბოქსი, კარატე, სათხილამურო სპორტი და სხვა), ახალგაზრდების დაინტერესებას, სპორტსმენთა და სპორტის მოყვარულთა რიცხვის ზრდას და მათ პროფესიონალ სპორტსმენებად ჩამოყალიბებას:

გრაფიკი #28

სპორტული სკოლის ხელშეწყობა - პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის სპორტული სკოლა. სკოლაში ფუნქციონირებს შემდეგი სექციები:

- ფეხბურთი
- მინი ფეხბურთი
- მაგიდის ჩოგბურთი
- რაგბი
- კარატე
- ფრენბურთი
- თავისუფალი სტილით ჭიდაობა

პროგრამის მიზანია: მუნიციპალიტეტში სპორტის სხვადასხვა სახეობის განვითარებას (ფრენბურთი; ფეხბურთი; ჭიდაობა; რაგბი; კარატე, მაგიდის ჩოგბურთი და სხვა),

ახალგაზრდების დაინტერესებას, სპორტსმენთა და სპორტის მოყვარულთა რიცხვის ზრდას და მათ პროფესიონალ სპორტსმენებად ჩამოყალიბება.

საცურაო სპორტის განვითარების ხელშეწყობა - პროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის დახურული საცურაო აუზი. დაწესებულებებში ფუნქციონირებს შემდეგი ცურვის და ფიტნესის სექციები.

პროგრამის მიზანია: მუნიციპალიტეტში საცურაო სპორტის განვითარება. ახალგაზრდების დაინტერესებას, სპორტსმენთა და სპორტის მოყვარულთა რიცხვის ზრდას და მათ პროფესიონალ სპორტსმენებად ჩამოყალიბება.

კულტურის განვითარების ხელშეწყობის პროგრამაზე ჯამში გამოყოფილია 955.4 ათასი ლარი, რომლის ფარგლებშიც ფინანსდება შემდეგი 9 ქვეპროგრამა:

კულტურის განვითარების ხელშეწყობა	ათას ლარში
საკლუბო გაერთიანების ხელშეწყობა	197.0
სამუსიკო სკოლის ხელშეწყობა	178.6
კულტურის ღონისძიებების დაფინანსება	162.0
საბიბლიოთეკო გაერთიანების ხელშეწყობა	120.6
სამხატვრო სკოლის ხელშეწყობა	77.6
მომავლის სახლის ხელშეწყობა	75.0
ახალქალაქის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის დაფინანსება	58.0
საინფორმაციო პროგრამა	55.9
აშუგის სკოლის ხელშეწყობა	30.7
სულ	955.4

კულტურის ღონისძიებების დაფინანსება - ქვეპროგრამა ითვალისწინებს ახალქალაქის მუნიციპალიტეტში სადღესასწაულო დღეებზე ღონისძიებების, ფესტივალებისა და სხვადასხვა ღონისძიებების ჩატარებას. გენდერული სხვადასხვა აქტივობების განსახორციელება.

ქვეპროგრამის განხორციელების შედეგად შესაძლებელი იქნება მასობრივი ღონისძიებების ორგანიზება, მუნიციპალიტეტის ტურისტული პოტენციალის ზრდა, ადგილობრივი შემოქმედებითი ჯგუფების პოპულარიზაცია და მოსახლეობის კულტურულ ცხოვრებაში ჩართულობის ზრდა; კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება, პატივისცემა და განვითარება;

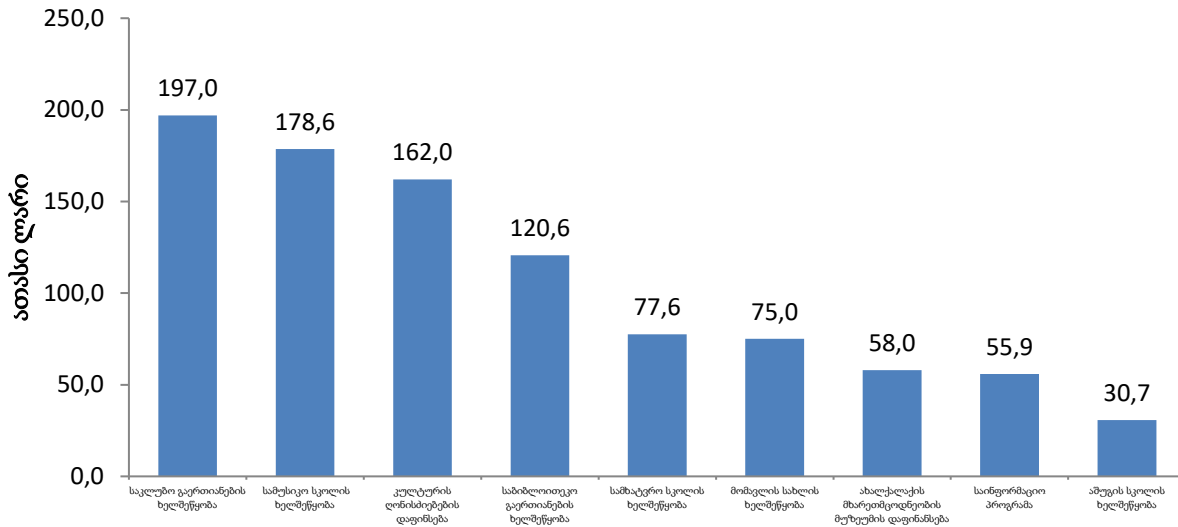
საკლუბო გაერთიანების ხელშეწყობა - ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ ახალქალაქის საკლუბო გაერთიანება, რომლის შემადგენლობაშიც შედის ახალქალაქის კულტურის სახლი და მუნიციპალიტეტის სოფლებში არსებული კლუბები, რომლის რაოდენობაც შეადგენს 32 კლუბს, ასევე მომავალი წლიდან იგეგმება კლუბის გახსნა სოფელ ვარევანშიც. კლუბებში მოქმედი სამხატვრო კოლექტივები მონაწილეობენ ქვეყნის მასშტაბით გამართულ სხვადასხვა ფესტივალებში.

ახალქალაქის კულტურის სახლში ფუნქციონირებს შემდეგი სამხატვრო წრეები:

- სომხური ქორეოგრაფიული ანსამბლი „ჯავახკი“.
- ქართული ქორეოგრაფიული ანსამბლი „მურჯი“.
- ქართული თეატრი;
- სომხური თეატრი;
- თოჯინების თეატრი;
- ხალხური ინტრუმენტალური ანსამბლი;
- საესტრადო ანსამბლი;
- საბავშვო თეატრი.
- სულ: 200 მოსწავლე

კლუბებში გაერთიანებულია ანსამბლები "ჯავახკი" და "მურჯი", აგრეთვე თოჯინების თეატრი, და ა.შ. რაც ხელს უწყობს ახალგაზრდებისათვის ხელოვნების მიმართულებით უნარ - ჩვევების განვითარებას.

კულტურის განვითარების ხელშეწყობის ქვეპროგრამები

საბიბლიოთეკო გაერთიანების ხელშეწყობა - ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ საბიბლიოთეკო გაერთიანება, საბიბლიოთეკო გაერთიანების შემადგენლობაში შედის ქალაქის ცენტრალური ბიბლიოთეკა და 16 სასოფლო ბიბლიოთეკა.

- ლიტერატურის წრე;
- რესტავრაციის წრე.

სამუსიკო სკოლის ხელშეწყობა - ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ სამუსიკო სკოლა, სასიმღერო და ვოკალურ - ინსტრუმენტალური უნარ - ჩევების შესწავლას ეუფლება 180 მოსწავლე

- ფორტეპიანო
- კლარნეტი
- აკორდეონი
- გიტარა

სამხატვრო სკოლის ხელშეწყობა - ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ სამხატვრო სკოლა. 35 მოსწავლე ხატვას, დეკორატიულ ხელოვნებას, ქარგვას, ფერწერას და სხვა სახელოვნებო დარგს ეუფლება 35 მოსწავლე, რაც ხელს უწყობს მათ კულტურულ განვითარებას

- ფერწერა
- ნახატი
- დეკორატიული ხელოვნება
- კომპოზიცია

- ხელოვნების ისტორია

აშუღის სკოლის ხელშეწყობა– ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ სააშუღო სკოლა. სასიმღერო და ვოკალურ - ინსტრუმენტული უნარ - ჩვევების შესწავლას ეუფლება 25 მოსწავლე

- აშუღის
- დოლი
- ფორტეპიანო
- დუდუკი
- აკორდეონი

მომავლის სახლის ხელშეწყობა - ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ ახალქალაქის მომავლის სახლი. კულტურათმშორისი დიალოგის განვითარება- გაღრმავებას, რეგიონში მცხოვრები ეროვნული უმცირესობების ეთნოკულტურის და ტრადიციების შენარჩუნება - განვითარება, მონაწილეთა შემოქმედებითი უნარ - ჩვევების გამვლენა, უფრო მეტ ახალგაზრდას უჩნდება ხელოვნებისადმი ინტერესი.

- ინგლისური ენა;
- ქართული ენა;
- სომხური ენა;
- სამუსიკო;
- მძივების ქსოვა;
- თოჯინები;
- ქარგვა;
- ხელმარჯვე ოსტატები.

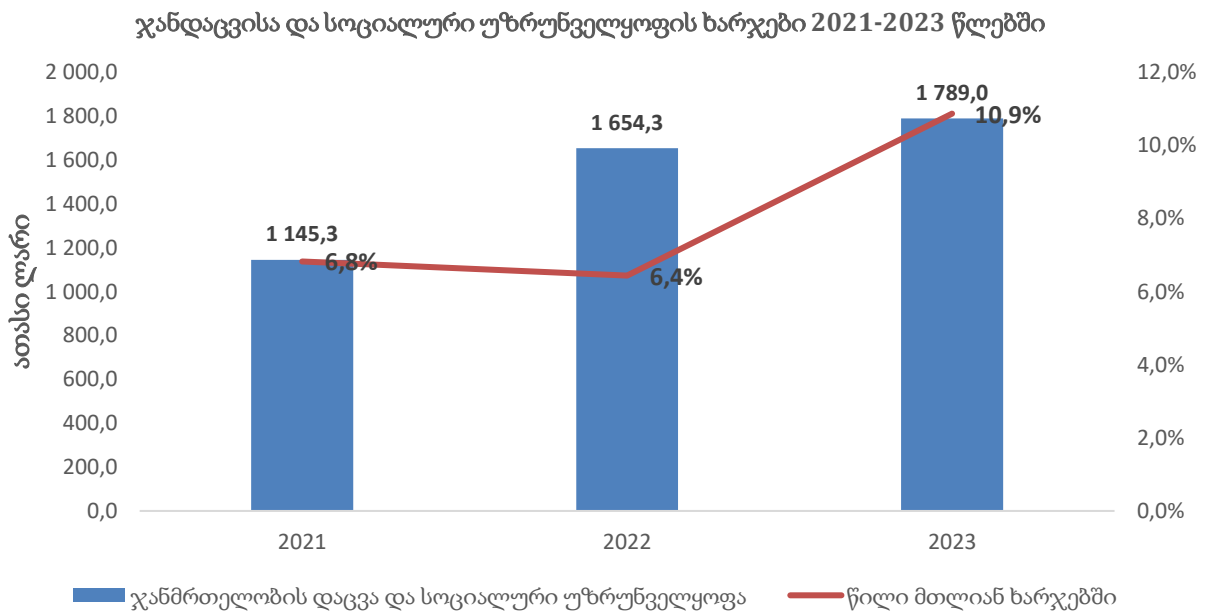
ახალქალაქის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის ხელშეწყობა - ქვეპროგრამის ფარგლებში ფინანსდება ა(ა)იპ ახალქალაქის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი. მუზეუმში წარმოდგენილია არქეოლოგიური ექსპონატები, ეროვნული სამოსი, ახალქალაქის მუნიციპალიტეტში გამოჩენილი ადამიანების ძველი ხელნაწერები, სურათები, ნუმიზმატიკა, და ძველი საყოფაცხოვრებო ნივთები.

საინფორმაციო პროგრამა– პროგრამა ფარგლებში ფინანსდება როგორც მედია ისე საგაზეთო მომსახურებები. რათა მოსახლეობას საშუალება ჰქონდეს გაეცნოს საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ მიმდინარე მოვლენებს.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის პრიორიტეტის დაფინანსებისათვის ითვალისწინებს 1,789.0 ათასი ლარის გამოყოფას, რაც მთლიანი ბიუჯეტის ასიგნებების 10,9%-ს შეადგენს.

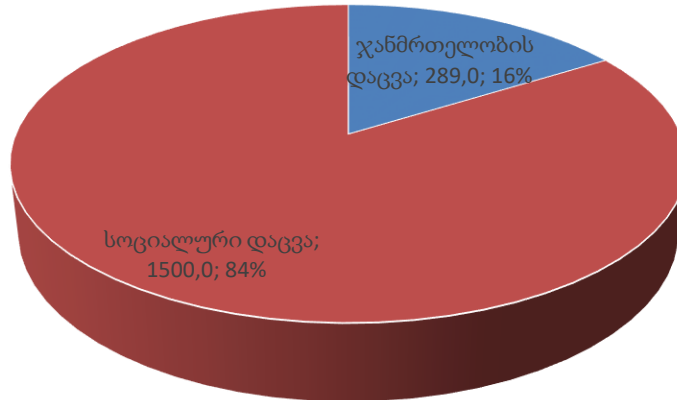
გრაფიკი #30

2023 წელს პრიორიტეტის საერთო დაფინანსების 84% მოდის სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამებზე (1,500.0 ათასი ლარი), ხოლო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამებზე - 16% (289.0 ათასი ლარი).

გრაფიკი #31

ჯანმრთელობისა დაცვა და მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფა

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობისა და უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა - მდგომარეობს. თვითმმართველი ერთეულების უფლებამოსილებები საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სფეროში არის:

- ა) საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებებში სანიტარიული და ჰიგიენური ნორმების დაცვის ზედამხედველობა;
- ბ) საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებებში პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობა;
- გ) მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებულ საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში სანიტარიული ნორმების დაცვის ზედამხედველობა, მათ შორის, საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში ესთეტიკური და კოსმეტიკური პროცედურების განმახორციელებელ დაწესებულებებში ინფექციების პრევენციისა და კონტროლის სანიტარიული ნორმების დაცვის კონტროლი;
- დ) პროფილაქტიკური აცრების ეროვნული კალენდრით განსაზღვრული იმუნოპროფილაქტიკისათვის საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ მიწოდებული მასალების მიღების, შენახვისა და განაწილების უზრუნველყოფა სამედიცინო მომსახურების მიმწოდებლებისათვის;
- ე) პრევენციული და ეპიდემიოლოგიური კონტროლის ღონისძიებების გატარება ეპიდსაშიშროებისას;
- ვ) მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე პირველადი ეპიდკვლევის ხელშეწყობა;
- ზ) „ტუბერკულოზის კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონით მათთვის განსაზღვრული უფლებამოსილებების განხორციელება.

პროგრამა შედგება შემდეგი ქვეპროგრამებისაგან:

- ეპიდზედამხედველობა (მათ შორის ტუბერკულოზის კონტროლის პროგრამა) პარაზიტოლოგიურ დაავადებათა კონტროლი);
- იმუნიზაცია;
- ცხოვრების ჯანსაღი წესის განვითარების ხელშეწყობა;
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე განთავსებულ საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში სანიტარიული ნორმების დაცვის ზედამხედველობა.

სოციალური დაცვის პროგრამებისათვის ახალქალაქის 2023 წლის ბიუჯეტის პროექტი ითვალისწინებს 1,500.0 ათასი ლარის გამოყოფას. აღნიშნული თანხის ფარგლებში დაფინანსდება შემდეგი 7 ქვეპროგრამა:

სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამები (ათასი ლარი)

სასწრაფო შემთხვევების, ოპერაციებისა და მკურნალობის ხარჯი	600.0
ერთჯერადი დახმარება სოციალურად დაუცველი ოჯახებისათვის	500.0
ახალდაბადებულების დახმარება	200.0
ფინანსური დახმარება მედიკამენტების შესაძენად	100.0
მრავალშვილიანი ოჯახების ბავშვებისათვის ფასიანი სწავლების დაფინანსება	68.0
ფინანსური დახმარება ოჯახების საბინაო პირობების გასაუმჯობესებლად	30.0
ომის მონაწილეთა დაკრძალვის ხარჯი	2.0
სულ	1,500.0

სასწრაფო შემთხვევების, ოპერაციებისა და მკურნალობის ხარჯი - პროგრამა ითვალისწინებს:

- სამედიცინო-სადიაგნოსტიკო გამოკვლევების (სოციალურად დაუცველ, შშმ ბავშვები), ონკოლოგიური დაავადების მქონე მოსახლეობას ამ დაავადებისთვის

გათვალისწინებული გამოკვლევები, სტაციონარული და ამბულატორიული მკურნალობა დაფინანსება. მოსახლეობის გეგმური და ურგენტული ქირურგიული მომსახურებების დაფინანსებას;

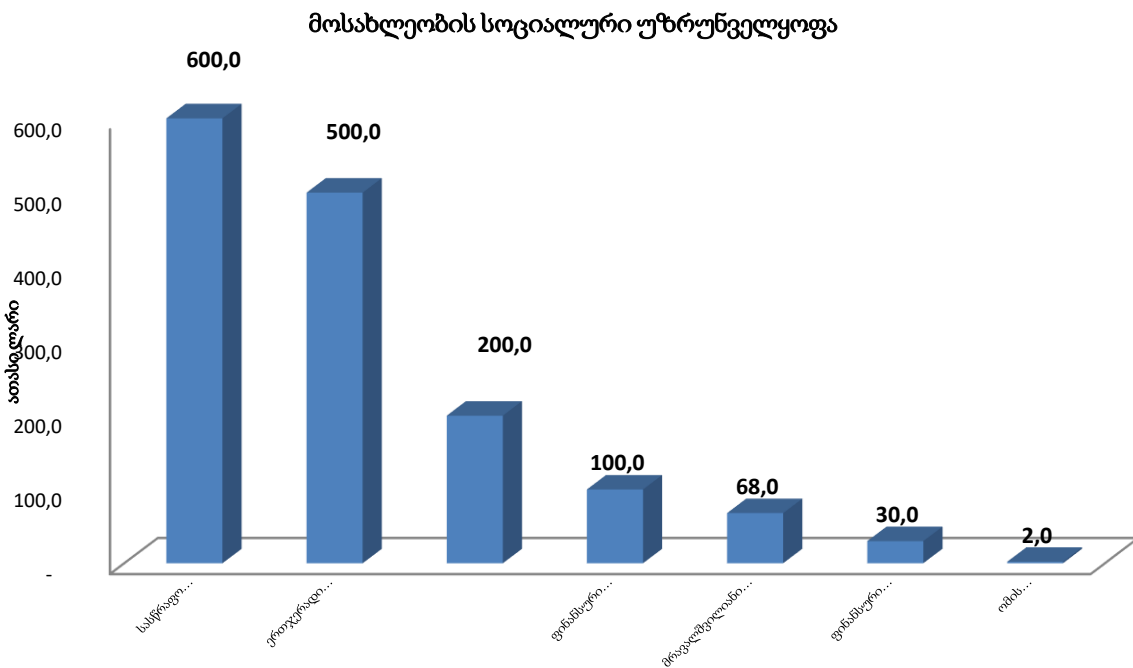
- ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის მერიის და სს"სამედიცინო კორპორაცია ევექსი" ახალქალაქის ჰოსპიტალის შორის გაფორმებული მემორანდუმის საფუძველზე
 - ახალქალაქის მუნიციპალიტეტს მოსახლეობის (ასაკით პენსიონერების, 0-6 წლამდე ბავშვების) სამედიცინო მომსახურების დაფინანსებას;
 - სოციალურად დაუცველი პირებისთვის (100 000 ქულამდე) ქირურგიული მოსახურება დაფინანსდება 70%-ით 1500ლარამდე, გამოკვლევები 50%-ით 500 ლარამდე, ონკოლოგიურ დაავადებების მქონე პირებს და შშმ ბავშვებს ყველა სამედიცინო მომსახურებისთვის 100%-ამდე 1500 ლარამდე.

მოსახლეობის ქირურგიული მომსახურებისთვის მოთხოვნილი გადასახდელი თანხის მიხედვით ,ერთჯერადად, არაუმეტეს 2000ლარისა.

ერთჯერადი დახმარება სოციალურად დაუცველი ოჯახებისათვის- ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია: ფინანსური დახმარება სოციალურად დაუცველ ოჯახების 0-100 000 ქულამდე დახმარების ოდენობა 200-1500 ლარ, სოციალური მდგომარეობიდან და დამატებით გამივლენილი გარემოებებიდან გამომდინარე, ასევე პროგრამით სარგებლობენ: მრავალშვილიანი ოჯახები (4 და მეტი შვილი)-ერთჯერადათ 400 ლარიდან და შემდგომყოველ შვილზე დაემატოს 100 ლარი 84 ბენეფიციარი, იძულებით გადაადგილებულ პირები – დევნილები ერთჯერადათ 300 ლარის ოდენობით 34 ბენეფიციარი, დედით და მამით ობოლი ბავშვები ყოველ ბავშვზე 500 ლარის ოდენობით 4 ბენეფიციარი, შშმ პირები-გონებრივი განვითარების ჩამორჩენილობის მქონე მკვეთრად გამოხატული ხარისხი, ფსიქოლოგიური დაავადებების მქონე მკვეთრად გამოხატული ხარისხი ერთჯერადათ 500 ლარის ოდენობით , დამოუკიდებლად გადაადგილების პრობლემების მქონე (ეტლით მოსარგებლე) 1500 ლარი, მუდმივად მწოლიარე (საჭიროებენ სხვა პირის მუდმივ მომვლელს) ერთჯერადათ 500 ლარის ოდენობით, მხედველობით (უსინათლო) ან/და სმენადაქვეითებულ ბენეფიციარებს მკვეთრად გამოხატული შშმ პირები 500 ლარის ოდენობით,შშმ მნიშვნელოვნად გამოხატული ხარისხის 200 ლარი, შშმ ზომიერად გამოხატული ხარისხის 100 ლარი. შშმ ბავშვები 18 წლამდე 500 ლარის ოდენობით 83 ბენეფიციარი, ერთჯერადათ, დიალიზის კურსზე მყოფი პირები-ერთჯერადათ 2000 ლარის ოდენობით 18 ბენეფიციარი,100 წელს გადაცილებული პირები ერთჯერადათ 500 ლარის ოდენობით 2 ბენეფიციარი.ამ ქვეპროგრამით გათვალისწინებულია ასევე საზეიმო და ღირსშესანიშნავ დღეებთან დაკავშირებით ფულადი ან არაფულადი (მატერიალური) დახმარება, ქვეპროგრამით მოსარგებლენი არიან საზოგადოების ღვაწლმოსილი და დამსახურებული ადამიანები.

ახალდაბადებულების დახმარება - პროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის დახმარება, ახალშობილის შეძენის შემთხვევაში. პირველი და მეორე ბავშვის შეძენაზე ოჯახი მიიღებს 250 ლარი, მესამე ახალშობილისთვის – 500 ლარი, მეოთხე ახალშობილისთვის – 800 ლარი, შემდგომი ყოველი ახალშობილისთვის 300 ლარით მეტი.

გრაფიკი #32

მრავალშვილიანი ოჯახების ბავშვებისათვის ფასიანი სწავლების დაფინანსება - ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია: აკრედიტებულ სასწავლებლებში სწავლის (საბაკალავრო) საფასურის დაფინანსება, დახმარება გაეწევა სტუდენტებს შეზღუდული შესაძლებლობების სტატუსის მქონე (მკვეთრად, მნიშვნელოვნად გამოხატული ხარისხი), დედამით ობლები, მარჩენალდაკარგული (25 წლამდე), მრავალშვილიანი ოჯახებიდან (4 ან მეტი შვილი, 25 წლამდე) და სოცილურად დაუცველი ოჯახებიდან, სტუდენტებს იმ ოჯახებიდან, რომელ ოჯახშიც არის სამი ან მეტი სტუდენტი. დაფინანსდება სწავლის საფასურის 50% არაუმეტეს 1000 ლარის. აგრეთვე ა(ა)იპ – სამუსიკო და სამხატვრო სკოლების მოსწავლეთა სწავლის დაფინანსება შემდეგ კატეგორიებისთვის საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის მებრძოლთა შვილები, შშმ ბავშვები, მრავალშვილიანი ოჯახებიდან ბავშვები, დედიტ ან/და

მამით ობოლი ბავშვები, სოციალურად დაუცველი ოჯახებიდან ბავშვები. პროფესიულ კოლეჯების სწავლის საფასური. მარტოხელა მშობელი სტუდენტები მაქსიმალური ასაკი 27 წელი.

ფინანსური დახმარება მედიკამენტების შესაძენად - ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია: ფინანსური დახმარების გაწევა მედიკამენტებისათვის, შესაბამისი საჭიროების მქონე პირების სამედიცინო საშუალებებით უზრუნველყოფა. დახმარება გაიცემა სოციალურად დაუცველ პირებზე 100 000 ქულამდე არაუმეტეს 600 ლარი , შშმ ბავშვებზე არუმეტეს 1000 ლარი, შშმ ვეტერანებზე არაუმეტეს 600 ლარი, ონკოლოგიური დაავადების მქონე პირებზე არაუმეტეს 1000 ლარი, ოფთალმოლოგიური დაავადების მქონე პირებზე ავასტინის ინექციის საჭიროების შემთხვევაში არუმეტეს 1000 ლარი. შშმ მკვეთრად , მნიშვნელოვნად გამოხატული სტატუსის მქონე პირებს მედიკამენტების შესაძენად 600 ლარამდე.

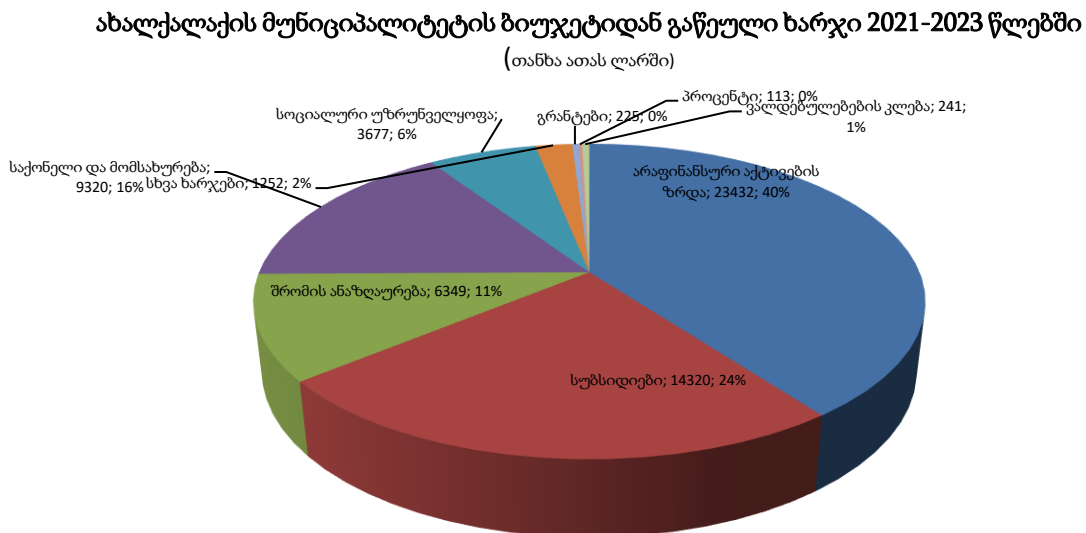
ფინანსური დახმარება ოჯახების საბინაო პირობების გასაუმჯობესებლად - ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია: სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარება საბინაო პირობების გასაუმჯობესებლად, საცხოვრებელი ფართის დაზიანების, საცხოვრებლად გამოუსადეგარ, ავარიულ სახლში/ბინაში ცხოვრების შემთხვევაში ერთჯერადათ 1500 ლარამდე სამუშაო ჯგუფის ადგილზე შეფასების შედაგად. ამ ქვეპროგრამა ითვალისწინებს ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისთვის საცხოვრებელ და არასაცხოვრებელ ფართზე ხანძრით მიყენებული ზარალის სალიკვიდაციოდ ერთჯერად სოციალურ დახმარებას 2000 ლარამდე. ასევე ამ ქვეპროგრამით სარგებლობენ ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულ და ამავდროულად ფაქტობრივად მცხოვრებ ოჯახები ან/და მოქალაქეები, რომელთაც არ აქვთ მუდმივი, განსაზღვრული საცხოვრებელი ადგილი, რის გამოც ცხოვრება უხდებათ ღია ცის ქვეშ, არაადამიანურ პირობებში ან ნებისმიერ სხვა ცხოვრებისთვის მიზანშეუწონელ ადგილას უზრუნველყოფილნი იქნებიან დროებითი საცხოვრებელი ფართით ან ქირით თვეში არაუმეტეს 200 ლარი.

ომის მონაწილეთა დაკრძალვის ხარჯი - ქვეპროგრამის ფარგლებში გათვალისწინებულია: სამშობლოს დაცვისას დაღუპულთა, ომის შემდეგ გარდაცვლილ მეომართა (250 ლარი) და უპატრონო მიცვალებულთა სარიტუალო ხარჯების ნაწილობრივ დაფინანსება 1000 ლარი . ასევე ძალოვან სტრუქტურებში საომარი მოქმედებებისა და სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს დაღუპულთა ოჯახების ფულადი დახმარება 500 ლარის ოდენობით.

ბიუჯეტის გადასახდელები საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით

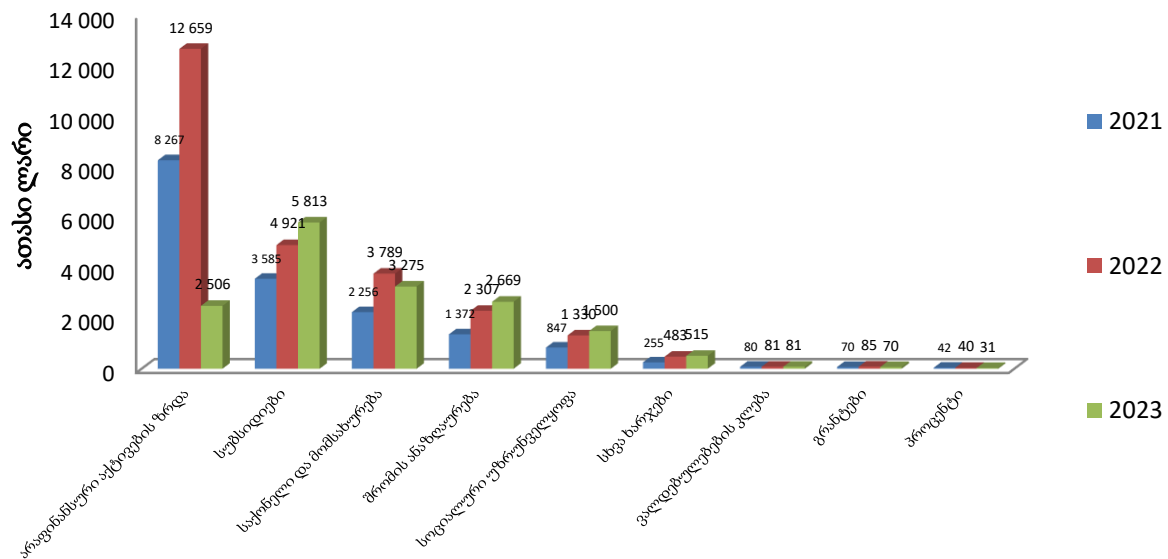
2021-2023 წლების მიხედვით ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან ჯამში დაიხარჯება 58,929.8 ათასი ლარი. ამ ხარჯების სტრუქტურა საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით მოცემულია #33-ზე და #34 გრაფიკებზე:

გრაფიკი #33

გრაფიკი #34

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ხარჯები საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით 2021-2023 წლებში

როგორც გრაფიკებიდან ჩანს ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბოლო 3 წლის ბიუჯეტის ხარჯების 40% (23,4 მლნ ლარი) კლასიფიცირდება არაფინანსური აქტივების ზრდის მუხლით, ამ მუხლით გაწეული ხარჯი ბოლო 3 წლის მანძილზე მნიშვნელოვნად აღემატება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის სხვა მუხლებიდან გაწეულ ხარჯებს;

საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლის მიხედვით სიდიდით მეორე ბოლო 3 წლის მიხედვით არის სუბსიდიის მუხლი. ჯამში, ეკონომიკური კლასიფიკაციის ამ მუხლით კლასიფიცირდება 14,3 მლნ ლარი (მთლიანი გადასახდელების 24%).

შემდეგ მოდის საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შრომის ანაზღაურების მუხლი საიდანაც ბოლო 3 წლის მიხედვით ჯამში დაიხარჯება 6,3 მლნ ლარი, რაც მთლიანი ასიგნებების 11%-ია და ა.შ. ინფორმაცია წარმოდგენილია #33 და #34 გრაფიკებზე.

ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტიდან გაწეული გადასახდელების მიმდინარე და კაპიტალური ხარჯების პროპორცია ბოლო 3 წლის მიხედვით მოცემულია გრაფიკ #35-ზე.

გრაფიკი #35

მიმდინარე და კაპიტალური ხარჯები 2021-2023 წლებში

